

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ŘÍJEN / LISTOPAD 2006

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2006

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie & Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již sedmáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Míkš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
www.cdk.cz/ipk, ipk@cdk.cz,
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	II. Aktuální problémy	23
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	14	2.1 Budoucnost EU	23
1.1 Evropská rada	14	Ústavní smlouva a německé předsednictví	23
Energetický dialog		2.2 Euro a Pakt růstu a stability	23
s Ruskem a vztahy EU-Rusko	14	2.3 Financování EU	24
Agenda prosincového summitu Evropské rady	15	Rozpočet 2007	24
1.2 Evropský parlament	15	2.4 Justice a vnitro	25
Posílení bezpečnosti na silnicích	15	Boj proti terorismu a transatlantický dialog	25
Směrnice o službách	15	Schengenský systém II	26
1.3 Komise	16	2.5 Regionální politika	26
Liberalizace poštovních služeb	16	Regionální pomoc pro roky 2007–2013	
Akční plán o energetické účinnosti	17	pro Českou republiku	26
Podpora malým a středním podnikům	17	2.6 Rozšiřování EU	27
Státní podpora Třineckým železárnám	18	Bulharsko a Rumunsko	27
Legislativní program Komise pro rok 2007	18	Turecko a kyperská otázka	27
Strategie pro boj se zneužíváním alkoholu v EU	19	Západní Balkán a další	
1.4 Rada	20	osud rozšiřovacího procesu	28
Zdanění alkoholu	20	Nová strategie Komise pro rozšiřování	29
Směrnice o pracovní době	20	2.7 Volný pohyb pracovních sil	29
Komunitární patent	21	2.8 Zemědělství	30
1.5 Výbor regionů	22	Návrh změn podpor pro producenty banánů v EU	30
Evropský globalizační fond	22	Reforma společného trhu s ovocem a zeleninou	31
		III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	32
		IV. Slovníček	33
		V. Schéma spolurozhodovací procedury	34

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropská rada

Energetický dialog s Ruskem a vztahy EU-Rusko

- Předpokládaným hlavním tématem neformální schůzky Evropské rady v Lahti byly již vzhledem k do té doby bezprecedentní účasti ruského prezidenta Putina vztahy Ruska a EU, a to nejen v energetické rovině považované zejména v posledních letech za jejich nejvýznamnější dimenzi.
- *Výsledky summitu*
- Pokud jde o výsledky energetického dialogu, většina komentátorů se shoduje na tom, že za „vítěze“ schůzky lze považovat spíše ruského prezidenta Putina. Určité ústupky Rusku, a to v samotném mechanismu jednání totiž učinila především EU, přestala trvat na ruské ratifikaci energetické charty ze strany Ruska, k němuž ruská strana neměla ochotu. Soustředila se spíše na jednání o jednotlivých principech této charty, které by mohlo být spojeno s jednáním o nové smlouvě o partnerství a spolupráci (PCA).
- *Budoucnost energetické politiky EU*
- Energetika se má stát jedním z hlavních témat následujícího německého předsednictví, které zdůrazňuje potřebu liberalizovat trhy s energiemi již od ledna 2007.
- Do zajímavých souvislostí může posunout energetický dialog s Ruskem rozšíření EU o dva státy černomořské oblasti, Rumunsko a Bulharsko.

Agenda prosincového summitu Evropské rady

- Zatímco schůzka v Lahti byla označována jako neformální summit Evropské rady, oficiální summit Evropské rady se uskuteční ve dnech 14.–15. prosince.
- *Obsah agendy*
- Finské předsednictví již nastínilo hlavní body agendy Evropské rady. Má mezi ně patřit další rozšiřování (oficiální přivítání nových členů, Bulharska a Rumunska, a řešení otázky Turecka z hlediska kyperského problému), dále přede-

vším otázky justice a vnitra nediskutované příliš na neformální schůzce v Lahti (zpráva o pokroku v naplňování Haagského programu a také diskuse o možných změnách v rozhodovacích mechanismech ve smyslu rozšiřování kvalifikované většiny za využití stávajících možností překlenovací klauzule v kapitole justice a vnitra, důležitým bodem má být i zpráva Komise o přístupu k problému migrace, především s ohledem na situaci ve Středomoří).

1.2 Evropský parlament

Posílení bezpečnosti na silnicích

- V průběhu října pronikly na veřejnost části připravované zprávy EP o posílení bezpečnosti na silnicích.
- *Obsah*
- Dokument zmiňuje celou řadu kroků vedoucích podle poslanců k vytčenému cíli. Většina z nich přitom předpokládá legislativní zásahy.
- *Sporné body*
- Osud popsane zprávy je nejistý. Nejen proto, že jde o zprávu EP přijímanou z vlastní iniciativy (tudíž nemusí být brána ostatními institucemi v úvahu), ale především proto, že obsahuje poměrně kontroverzní položky, jež by se – v případě jejich aktivního prosazování na úrovni EU – v posledku projeví především na úrovni jednotlivých členských států Unie. Právě ze strany zemí zastoupených v Radě lze v tomto ohledu očekávat nejmenší podporu.
- *Další vývoj*
- EP vyzval Komisi k provedení analýzy stavu bezpečnosti na silnicích ve starých a nových členských zemích, k podpoře projektů v této oblasti a k podstoupení konkrétních kroků (tj. zveřejnění legislativních návrhů).

Směrnice o službách

- Výbor EP pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele 23. října odmítl všech 42 návrhů pozměňujících stávající podobu textu směrnice o službách, o níž v monitorinzích pravidelně informujeme.

- *Poslední vývoj*
- Autorkou zmíněných návrhů byla socialistická zpravodajka Evelyne Gebhardt obhajující je coby ryze technické doplňky. Její argumenty ovšem nezískaly dostatečnou podporu – proti se postavili nejen zástupci EPP-ED, ale i liberálové. Ve výboru převládla obava, že stávající „křehký kompromis“ mezi Radou, EP a Komisí (která navíc přišla s podobně definovaným „vyjasňujícím“ dokumentem) by mohl být zpravodajčinými návrhy ohrožen.
- *Další vývoj*
- Výbor doporučil, aby se návrhem směrnice o službách v listopadu zabývalo plénum EP. Sama zpravodajka pak začátkem listopadu prohlásila, že už žádné další pozměňovací návrhy nepředloží.

1.3 Komise

Liberalizace poštovních služeb

- Komise 18. října zveřejnila svůj návrh na liberalizaci poštovních služeb v EU do roku 2009.
- *Obsah návrhu*
- Předložený návrh by měl meritorně rozšířit platnost stávající směrnice 1997/67 na všechny zásilky. Komise předpokládá, že zesílením konkurence dojde ke zkvalitnění a zrychlení poštovních služeb, jejichž využívání s rozvojem elektronické komunikace výrazně pokleslo.
- *Další vývoj*
- Diskusi o předloženém návrhu lze v rámci institucí EU očekávat v průběhu let 2007 a 2008. Předpokládá se, že kromě otázky liberalizace jako takové bude debatován i její rozsah, resp. to, zda a jak „pozitivně“ umožnit vstup novým poštovním operátorům na liberalizovaný trh.

Akční plán o energetické účinnosti

- Komise 19. října zveřejnila svůj dlouho očekávaný šestiletý akční plán o energetické účinnosti. Jeho cílem je – v rámci širší strategie v podobě zelené knihy z roku 2005 – snížit závislost EU na energetických zdrojích ze třetích zemí.
- *Obsah návrhu*
- V konkrétních číslech dokument stanovuje cíl v podobě ročních úspor 390 mil. tun ropy, 780 mil. tun CO₂ a 100 mld. €, vše nejpozději do konce roku 2020.
- Konkrétně by mělo v jednotlivých sektorech dojít ke snížení spotřeby energií až o 30% (zvláště v oblasti strojírenství či dopravy). Krom toho by měla být inovována celá suma norem, které se

na úrovni EU zabývají energetickou účinností a které jsou (budou v nejbližší době) v platnosti.

- *Sporné body*
- Největší obtíží komplexního akčního plánu (z něhož jsou zde uvedeny jen některé návrhy) je jeho praktická proveditelnost. Problematika energetické závislosti (a potažmo energetické účinnosti) je sama o sobě jednou z klíčových v rámci současných politik EU, nicméně její řešení se úzce váže i na další politické oblasti.
- *Další vývoj*
- Akční plán jako takový není závazným dokumentem, přestože se jím zpravidla zabývá jak Rada (poprvé se tak stalo na summitu v Lahti 20. října), tak EP.
- Průběžné hodnocení akčního plánu (resp. jeho plnění) se očekává v roce 2009.

Podpora malým a středním podnikům

- Komise v září navrhla, aby bylo možné navýšit povolenou podporu malým a středním podnikům, a to od roku 2007 (viz předcházející monitoring). V říjnu na její návrhy podrobněji reagovali dotčení aktéři.
- *Poslední vývoj*
- Obecně lze říci, že zainteresovaní aktéři návrhy Komise přivítali, nicméně zároveň navrhli i jejich redefinici, aby lépe odpovídaly potřebám malých a středních podniků.
- Komise na uvedené požadavky reagovala konstatováním, že už stávající návrhy představují maximum možného, tudíž nelze očekávat jejich další „uvolnění“.
- Pokud jde o zájmy ČR, lze se domnívat, že předložený návrh (ať už bude modifikován, nebo ne) má potenciál skutečně napomoci rozvoji malého a středního podnikání, které je klíčové nejen pro její, ale i celoevropskou ekonomiku. Bude nicméně záležet na způsobu a včasnosti implementace unijních opatření na národní úrovni.
- *Další vývoj*
- Předpokládá se, že nová pravidla na podporu malých a středních podniků budou přijata do konce roku 2006, aby mohla začít platit od počátku roku příštího.

Státní podpora Třineckým železárnám

- Komise 9. listopadu konstatovala, že státní podpora Třineckým železárnám z dubna 2004 (tedy ještě před přistoupením k EU) nebyla v nesouladu s unijními pravidly. Skončil tak dlouholetý spor, na jehož konci české straně potenciálně hrozila pokuta ze strany EU.

- *Obsah*
- Předmětem šetření byla tři opatření provedená českou vládou měsíc před vstupem do EU a jejich soulad s ustanoveními v primárním právu a především pak ve Smlouvě o přistoupení. Právě v protokolu č. 2 přístupové smlouvy je zakázána státní podpora na restrukturalizaci, jíž se měla česká strana v případě Třineckých železáren dopustit.

Legislativní program Komise pro rok 2007

- 24. října Komise přijala svůj legislativní program na rok 2007.
- *Hodnocení legislativního programu*
- Program nepřinesl mnoho převratného, lze však na jeho základě získat i poměrně konkrétní představu o tom, jaké partikulární legislativní iniciativy by Komise v následujícím roce ráda předkládala na stůl rozhodovacích institucí EU, anebo jaké problémy by ráda dovedla ke konečnému řešení.
- Jednotlivé priority jsou seskupeny do tří nadpisů, z nichž první dvě odrážejí priority Lisabonské agendy: ekonomická prosperita, kam má náležet zvyšování konkurenceschopnosti a kohezní politika; solidarita (patří sem i ochrana životního prostředí, zdraví a ochrana spotřebitele) a jako poslední skupina priorit je jmenována oblast justice a vnitra (explicitně potřeba dokončit Schengenský systém II).
- Program dále jmenuje 21 strategických iniciativ, mezi než patří obecnější i velmi konkrétní problémy
- *Lepší regulace*
- Pozitivem je, že program obsahuje též kapitolu věnovanou lepší regulaci, tedy snaze racionalizovat legislativní zátěž v jednotlivých oblastech (zcela zrušit zastaralé normy anebo zjednodušit stávající legislativu např. seskupením směrnici v některých oblastech do konsolidovaných dokumentů).

Strategie pro boj se zneužíváním alkoholu v EU

- 24. října přijala Komise poměrně dlouho očekávané sdělení týkající se zneužívání konzumace alkoholu v EU.
- *Obsah strategie*
- Strategie nepřináší prohibici, jak naznačovaly některé signály, spíše vyjmenovává a shrnuje všechny představitelné negativní důsledky požívání alkoholu ve zdravotní, sociální i ekonomické dimenzi.

- *Strategie z hlediska lobby producentů*
- Přesto antialkoholová strategie Komise hovoří o potřebě zavedení společných standardů pro marketing a inzerci alkoholových výrobků. Komisař Kyprianou chce do přípravy nové legislativy v této oblasti zapojit i zástupce výrobců.

1.4 Rada

Zdanění alkoholu

- V souvislosti s přípravou akčního plánu zaměřeného na boj proti alkoholismu se v průběhu října a listopadu znovu dostala na pořad otázka zdanění alkoholu (blíže viz monitoring červenec/září). Navzdory dřívější medializaci se v ní však nijak zásadně nepokročilo.
- *Poslední vývoj*
- I mezi jednotlivými komisaři (právě Komise danou otázkou v září nastolila) převládly obavy, jak zdanění realizovat, aniž by tím (selektivně nebo plošně) byli dotčeni jednotliví producenti. Finské předsednictví proto navrhlo kompromisní řešení, modifikující původní návrh Komise.
- *Reakce aktérů*
- Pro dotčené země (např. ČR, Německo, Lucembursko) není nabízené řešení dostatečné, protože stále principálně rozlišuje státy na producenty vína (u nějž je minimální spotřební daň nulová) a státy ostatní, jež by musely s novým unijním opatřením (nahrazujícím směrnici 1992/84) zasáhnout do svých daňových pravidel, neboť primárně vyrábějí jiné alkoholické produkty (např. ČR, Německo, Litva a Lotyšsko pivo).
- *Další vývoj*
- Rada EcoFin se problematikou zabývala 7. listopadu a přestože finské předsednictví nabídlo ještě další ústupky (např. úplné vyloučení piva z povinnosti navyšovat spotřební daň na tento nápoj), ke konsenzu, jež je v tomto případě nutný (platí rozhodování jednomyslností), nedošlo.
- V následujícím období existují v zásadě dvě možnosti: buď se finské předsednictví pokusí o předložení nové verze kompromisu na příštím zasedání Rady EcoFin, nebo návrh „zapadne“.
- Z hlediska ČR by byla výhodnější druhá z možností, jež se s ohledem na dosavadní průběh jednání jeví v danou chvíli i jako reálnější.

Směrnice o pracovní době

- Finské předsednictví se v průběhu října a listopadu pokusilo (nakonec neúspěšně) odblokovat situaci v otázce projednávání revize směrnice o pracovní době, o níž jsme v monitorinzích už několikrát informovali. Předmětem finského návrhu bylo především stanovení maximální týdenní pracovní doby na 60 hodin (bez dalších výjimek).
- *Reakce aktérů*
- Odpůrci klauzule opt-out (zaměstnávání nad rámec povolené 48hodinové týdenní pracovní doby) návrhy finského předsednictví sice neuvítali, nicméně souhlasili s navrženou revizní doložkou, která by byla součástí směrnice a měla by v dlouhodobém časovém horizontu vést ke zrušení opt-out.
- *Další vývoj*
- Jednání Rady 7. listopadu žádný pozitivní pokrok ve smyslu přijetí společného postoje nepřineslo (proti se postavila Francie, Itálie, Španělsko, Řecko, Lucembursko, Belgie a Kypr) a Komise oznámila, že otevře avizovaná řízení za neimplementaci stávající podoby směrnice.
- Obecně existuje pět možností dalšího vývoje: status quo, stažení návrhu z projednávání, rozdělení návrhu na „průchodné“ a „nepřechodné“ položky, zcela nový návrh a další vyjednávání se sociálními partnery.

Komunitární patent

- Na summitu v Lahti se hlavy států a vlád věnovaly mj. i problematice tzv. komunitárního patentu, jenž by měl nahradit patentová řízení na úrovni jednotlivých členských států a zajistit přiděleným patentům automaticky ochranu v rámci celé EU (blíže viz předcházející monitoringy).
- *Poslední vývoj*
- V zásadě existují dvě cesty: buď využít stávajících struktur Evropského patentového úřadu (EPO), jehož patenty jsou v Evropě obecně recipovány jednotlivými státy (ač EPO je samostatná mezinárodní organizace), nebo vytvořit podmínky přímo v rámci EU.
- Z hlediska jednotlivých ekonomických subjektů se jeví jako schůdnější a méně nákladné řešení „německá cesta“ v podobě EPO (kde by měl vzniknout nově jen mechanismus urovnávání sporů).
- Vzhledem ke kontroverzím, jež návrh komunitárního patentu vzbuzuje, se sice v následujícím období čekají další neformální diskuse, schválení

konkrétního legislativního textu je však podle současných předpokladů reálné spíše v horizontu let.

1.5 Výbor regionů

Evropský globalizační fond

- Výbor regionů se 11. října vyslovil pro uvolnění podmínek pro čerpání prostředků ze zamýšleného tzv. Evropského globalizačního fondu a pro navýšení objemu prostředků v období let 2007–2013.
- *Poslední vývoj*
- Rámcově řečeno, Výbor regionů se ve věci fondu postavil na stranu EP, který podobně definované návrhy (alespoň v rámci jednání ve výborech) zveřejnil už v září. Narozdíl od EP však Výbor regionů nebyl stran fondu a jeho spuštění skeptický a vyzval k navýšení objemu prostředků nad rámec zamýšlených 500 mil. € ročně a ke zmírnění požadavků pro čerpání z fondu na 500 pracovníků, kteří z důvodu „globalizace“ (a nově i přesunu výroby v rámci EU – tzv. reloakce) přijdou o práci (Komise navrhuje 1000 pracovníků).
- *Sporné body*
- Z hlediska regionů, které jsou bezprostředně ohroženy zvýšenou nezaměstnaností, je podobný způsob uvažování pochopitelný (obzvláště za situace, kdy je tzv. regionální politika EU pro většinu z nich především synonymem fondů a finančních prostředků), v žádném případě však není systémový (neřeší – a ani se nepokouší řešit – příčiny daného vývoje, resp. nereaguje na ně aktivně) a jeho dlouhodobá udržitelnost a ospravedlnitelnost je diskutabilní.
- *Další vývoj*
- V rámci EP proběhlo v říjnu první čtení návrhu na zřízení fondu, ovšem bez recepce požadavků Výboru regionů. Jeho základem byl jen mírně modifikovaný návrh Komise, jenž ve věci podmínek čerpání z fondu přinášel primárně pouze odlišné slovní formulace.
- Očekává se, že Rada se bude otázkou fondu zabývat v prosinci.
- Hlavními spornými body jsou tři položky: celková výše rozpočtu (státy navrhují výhradně s čerpání dostupných rezerv, EP i z potenciálních rezerv následujících let), výše kofinancování (státy navrhují max. 40%, EP až 50%) a kritéria pro čerpání, u nichž státy požadují co největší zpřísnění.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Ústavní smlouva a německé předsednictví

- Německé předsednictví se již připravuje na důležitou úlohu z hlediska dalšího osudu návrhu ústavní smlouvy. Získalo totiž od Evropské rady mandát zveřejnit v průběhu roku 2007, tedy přibližně ke konci svého předsednictví, zprávu o budoucnosti nejen tohoto dokumentu, ale i obecnější pozici k otázce konstitucionalizace EU.
- Hodnocení možné role Německa
- Výsledný dokument nemá být jakýmsi novým návrhem evropské ústavy. Přesto může být jak pokusem o zmapování dosavadního stavu, tak i dokumentem, který navrhne, jaké body dosavadního návrhu vybrat a zachovat. Politickou váhu by mu pak mohlo dodat právě německé předsednictví.
- 1. listopadu měla (pokud by ratifikační proces proběhl ve všech členských zemích úspěšně, jak bylo plánováno a do jisté míry i předpokládáno) vstoupit Smlouva o ústavě pro Evropu v platnost.

2.2 Euro a Pakt růstu a stability

- Plněním konvergenčních kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu a připravujících se na přijetí eura (všechny nové členské státy mimo Slovinsko, o jehož přijetí do eurozóny bylo již rozhodnuto k 1. lednu 2007) i stabilizačních kritérií ze strany stávajících členů eurozóny se bude zabývat schůzka rady ministrů financí EcoFin 28. listopadu. O stavu veřejných financí nejen členských států eurozóny diskutoval EcoFin již na schůzce 7. listopadu, tato otázka však byla poněkud zastíněna řešením problému spotřebních daní na alkohol.
- Varování Komise: Polsko a další státy vně eurozóny
- Očekává se, že s problémy se z nových členských zemí zřejmě setká Polsko. Komise v polském případě konstatuje především neplnění prvního ze čtyř (či pěti, mezi plnohodnotná maastrichtská kritéria bývá zařazováno i povinné minimálně dvouleté zapojení příslušné měny do mechanismu směnných kurzů (ESM) maastrichtských kritérií, kterým je míra rozpočtového deficitu.
- Kritiky za neplnění rozpočtového kritéria se od Komise již v předstihu dostalo také Maďarsku, Slovensku a České republice, pochváleny byly naopak Malta a Kypr.

- *Harmonizace ekonomické statistiky*
- Komise i EcoFin chtějí také přimět státy vně eurozóny, aby přijaly pro výpočet makroekonomických údajů za účelem zjišťování kompatibility s konvergenčním programem standardizovaná pravidla statistických výpočtů užívaná Komisí. O tomto tématu se diskutovalo již na zasedání EcoFin 7. listopadu.

2.3 Financování EU

Rozpočet 2007

- Plénum EP na zasedání 26. října přijalo návrh rozpočtu na rok 2007 v prvním čtení prakticky v té podobě, na jaké se usnesl předtím Rozpočtový výbor EP. EP připojil k pozici rady 1250 pozměňovacích návrhů, ne všechny byly do závěrečné pozice vygenerované na plénu v rámci prvního čtení zahrnuty.
- *Výsledek hlasování pléna EP*
- Celkový objem rozpočtu má v prvním roce nové finanční perspektivy dosahovat stropu 1,04% HND EU (v předchozích letech rozpočtový strop zpravidla nepřekračoval 1% HND EU a v absolutních číslech mírně přesahoval částku 100 mld. €).
- Na rozdíl od návrhu Rady tedy EP prostřednictvím pozměňovacích návrhů navýšil částku určenou pro závazky na 127,3 mld. € (dle Rady 125,8 mld. €) a částku určenou pro platby (právě díky poměrně vysokým rezervám) na 122 mld. € (oproti 114,6 mld. €). Návrh Rady tedy udržoval rozpočtový strop v mantinelu 1% HND EU (konkrétně 0,98% HND EU).
- *Další legislativní postup*
- Dalším kolem rozpočtového maratónu má být právě přenesení výsledků prvního čtení do Rady. 21. listopadu má být společná pozice přijatá na základě říjnového plenárního zasedání EP představena Radě, kde ji zástupci EP budou obhajovat.
- Pokud nedojde k neočekávanému střetu mezi Radou a EP, mělo by konečné schválení prvního rozpočtu nové finanční perspektivy proběhnout 14. prosince.

2.4 Justice a vnitro

Boj proti terorismu a transatlantický dialog

- Listopadovou schůzku mezi zástupci USA a EU (včetně komisaře Frattiniho) v rámci transatlantického dialogu zaměřeného na boj proti terorismu

mu v oblasti justice a vnitra, která se uskutečnila ve Washingtonu, poznamenaly jak sporné body, tak posuny směrem k užší spolupráci.

- *Výsledky transatlantického dialogu – posílení spolupráce*
- Během listopadové schůzky byla navázána i užší spolupráce mezi americkým ministerstvem spravedlnosti a evropskou prokuraturou Eurojust. Na základě této spolupráce by se měl představitel americké federální prokuratury zúčastňovat i pravidelných schůzek Eurojust.
- Nedošlo ovšem k navázání spolupráce Eurojust se CIA, už vzhledem k jmenovaným překážkám, které z pohledu EU existují, jak zdůraznil i komisař Frattini. Dokument o spolupráci mezi Eurojust a americkou vládou byl oficiálně podepsán 6. listopadu.

Schengenský systém II

- Evropský parlament přijal 25. října více než 300 pozměňovacích návrhů ke třem návrhům Komise, které se týkaly druhé generace Schengenského systému SIS II.
- Většina z těchto pozměňovacích návrhů se týká ochrany osobních dat, někteří členové EP přitom kritizovali úmysl následujícího německého předsednictví umožnit přístup tajných služeb jednotlivých členských států k databázím údajů shromažďovaných v rámci systému SIS II.
- *Sporné body SIS II*
- Problémem systému SIS II, který představoval během podzimu vysoce citlivou otázku z důvodu průtahů v zapojení nových členských států. Rozhodovací instituce EU, především Komise a členské státy v Radě se nemohly shodnout především na tom, data jaké povahy je možné shromažďovat v rámci databáze SIS II (otázka biometrických údajů), jak dlouho je možné shromažďovat je (navrhované tři roky) či jak je zabezpečit (tedy především, které instituce mohou mít k databázi přístup). Problematickým bodem bylo také financování Řídící agentury či byrokratické náklady na vytvoření dozorového orgánu, o jehož podobě ještě nepanuje úplný konsensus.

2.5 Regionální politika

Regionální pomoc pro roky 2007–2013 pro Českou republiku

- Komise 24. října přijala parametry poskytování regionální pomoci pro roky 2007–2013, tedy dle

nové finanční perspektivy, pro tři členské státy, Českou republiku, Irsko a Litvu.

- V případě ČR potvrdila, že všechny regiony s výjimkou Prahy budou spadat při čerpání investičních podpor do konvergenčního cíle, kde je ovšem nastaven v současnosti nižší strop spolufinancování ze strany EU. Dle stávajících programů EU financovala investiční pomoc regionům ve výši 50%, pro roky 2007–2013 bude toto spolufinancování dosahovat pouze 30%–40%.

2.6 Rozšiřování EU

Bulharsko a Rumunsko

- *Noví komisaři*
- Na přelomu října a listopadu se představili Evropskému parlamentu noví členové Komise, kteří budou zastupovat Rumunsko a Bulharsko.
- *Nová portfolia*
- Rumunský komisař Leonard Orban tak má stát v čele poněkud kuriózního portfolia pro problémy mnohojazyčnosti.
- Bulharsko bude v Komisi zastupovat žena podle přání předsedy Barrosa, aby alespoň jedním zástupcem nových členských států byla žena, Meglena Kuněva, která bude předsedat poněkud „serióznějšímu“ portfoliu ochrany spotřebitele.
- *Další institucionální změny*
- Evropský parlament současně doplní 35 nových poslanců za Rumunsko a 18 za Bulharsko, kteří mají nyní status pozorovatele. Nejedná se o řádné poslance vzešlé z voleb, ty se uskuteční v obou zemích až v roce 2009, podobně jako ve zbytku EU.

Turecko a kyperská otázka

- 8. listopadu Komise publikovala kritickou zprávu hodnotící připravenost Turecka na vstup do EU. Jmenovala v ní řadu oblastí, v nichž očekává od turecké strany nezbytné kroky, zejména problém uznání řeckého Kypru spojený s implementací Ankarského protokolu.
- *Další kritické body hodnotící zprávy*
- Vstup Turecka do EU však není jen věcí trvajícího diplomatického napětí mezi Tureckem a Kyprem, hodnotící zpráva Komise artikuluje i jiné problémy, zejména v oblasti justice a vnitra (dodržování základních práv a svobod včetně svobody projevu, spolupráce vládních orgánů s občanským sektorem, Turecko také ještě stále nevedlo zcela do souladu se standardy EU své trestní právo), problematická je také otázka tureckého zemědělského sektoru (Turecko je např.

třetím největším producentem vína v evropském měřítku, náleží také mezi velké pěstitelé a zpracovatele ovoce a zeleniny, stejně jako dalších zemědělských komodit), či nedostatečné zajištění civilní kontroly bezpečnostních a ozbrojených složek.

Západní Balkán a další osud rozšiřovacího procesu

- Podobně jako v případě Turecka publikovala Komise 8. listopadu zprávy o pokroku v přibližování k EU i v případě dalších zemí. V oblasti západního Balkánu, která ještě předtím, než EU artikulovala určité pochybnosti o brzkém pokračování rozšiřovacího procesu poté, co v lednu přistoupí Bulharsko a Rumunsko, náležela k „horkým“ směrům pro další rozšiřování, jsou kandidátskými státy Chorvatsko a Makedonie.
- *Chorvatsko a Makedonie*
- V případě obou zemí hodnotící zprávy konstatovaly, že jsou státy „na dobré cestě“ ke členství (Chorvatsko s rychlejším postupem než Makedonie), nicméně další reformní kroky jsou třeba. Důležité je, že v nich nepadlo ani slovo o možném termínu přistoupení těchto zemí.
- Makedonie prozatím ještě nebyla označena za fungující tržní ekonomiku, byl konstatován pouze její pokrok na této cestě.
- *Další státy západního Balkánu*
- Hodnotící zprávy Komise se věnovaly i státům, které ještě kandidáty na členství nejsou, ale chtějí se jimi stát. Na kandidaturu aspirují ale i Černá Hora, která po letní referendu již vystupuje jako samostatný stát, Srbsko či Bosna a Hercegovina a Albánie.
- Osud vize případného členství těchto států v EU je přitom vzhledem k současným signálům institucí EU nejistý.

Nová strategie Komise pro rozšiřování

- V nové strategii pro rozšiřování, kterou vydala spolu s hodnotícími zprávami též 8. listopadu, Komise explicitně potvrdila, že EU nejprve podstoupí vlastní administrativní reformy a teprve poté otevře dveře dalšímu rozšiřování. Důležité je, že strategie nezmiňuje žádné datum, k němuž by měla reforma institucí i rozhodovacího procesu v EU závazně proběhnout, její obsah lze tedy z perspektivy států usilujících o členství hodnotit i tak, že se další rozšiřování odkládá na neurčito, i když např. chorvatská strana stále hovoří o svých snahách vstoupit do EU okolo roku 2010.

- *Hodnocení nové strategie*
- O tom, zda by měly plné členství nahradit některé speciální nástroje asociace či Evropská politika sousedství, hovořila strategie značně neurčitě. Soustřeďovala se na podmínky plného členství a zdůrazňovala v této souvislosti, že by měly být při screeningu zpřísněny podmínky uzavírání jednotlivých kapitol.

2.7 Volný pohyb pracovních sil

- Velká Británie na konci října potvrdila, že vůči Rumunsku a Bulharsku nehodlá uplatnit „liberální“ režim na volný pohyb pracovních sil ihned po jejich přistoupení k EU v lednu 2007, ale počítá s přechodným obdobím, resp. se stanovením přesných kvót, po jejichž naplnění nebude Rumunům a Bulharům povolen přístup na britský pracovní trh.
- Za nové přechodné období se stavějí nejen odbory, ale i zaměstnavatelé a relevantní politické strany včetně konzervativců.
- S podobně restriktivním přístupem vůči novým zemím počítá i Irsko a Španělsko. To oznámilo, že důvodem pro dočasné omezení je velké množství nelegálně žijících Rumunů a Bulharů na jeho území.
- Opačný přístup k novým zemím prozatím indikovaly ČR, Estonsko, Finsko, Polsko, Slovensko a Švédsko.

2.8 Zemědělství

Návrh změn podpor pro producenty banánů v EU

- Téma změn na poli organizace trhů s ovocem a zeleninou se během října a listopadu dostalo dvakrát významnějším způsobem do centra pozornosti Komise, Rady i lobbyistických organizací v zemědělské oblasti. Poprvé v souvislosti s připravovanou celkovou reformou tohoto odvětví v oblasti zpracovaného ovoce a zeleniny (viz níže). Podruhé pak v souvislosti se specifickým odvětvím společného trhu s čerstvým ovocem – pěstování banánů.
- Vzhledem k požadavkům WTO na úplné zrušení vývozních subvencí do roku 2013 a k nutnosti přizpůsobit tento poněkud anachronický sektor reformě z roku 2003 Komise navrhuje změny podpor v této oblasti, které každoročně dosahují až 300 mil. euro. Změny by měly začít platit od 1. ledna 2007, přestože proti návrhu Komise se

dosud zvedají některé kritické hlasy na straně členských států.

- Hlavní změna má spočívat v tom, že v sektoru bude zaveden namísto cenových podpor, které de facto zajišťovaly producentům zaručený příjem bez ohledu na situaci na trhu a odbyt jejich produktů, systém jednotných plateb (SPS). Komise se však rozhodla zachovat poměrně velkorysé částky podpor pro produkci banánů, pouze je přesměrovala do programů určených pro znevýhodněné, tzv. „odlehle“ regiony (outermost regions), kam patří právě ostrovní výspy a závislé zámořské oblasti.
- *Sporné body*
- Komise se setkává s námitkami některých členských států, a to zejména ze strany těch, které banány v rámci odlehklých regionů nepěstují (včetně ČR). Jejich kritika poukazuje především na to, že podobné úpravy nepřinesou rozpočtové úspory či přesměrování prostředků do jiných, potřebnějších oblastí. Kritizují fakt, že jde především o jakési zamaskování toho, že podpory banánové produkce budou v EU pokračovat dál.

Reforma společného trhu s ovocem a zeleninou

- V lednu 2007 plánuje kolegium Komise schválit parametry reformy společného trhu s ovocem a zeleninou, prozatím pouze pokud jde o zeleninu a ovoce určené na zpracování, kterou připravuje komisařka Boelová. Reforma by poté měla být představena zástupcům členských států v Radě na jejím zasedání 29. ledna 2007.
- *Podstata reformy*
- Podstatou reformy by mělo být zahrnutí této oblasti do systému jednotné platby v souladu s reformou z roku 2003. Přímé platby by tak měly zcela nahradit dosavadní podpory zpracovatelské činnosti. Podle zpráv, které se ze zákulisí přípravy reformy na půdě Komise objevily v listopadu 2006, by mělo být pro účely podpor v této komoditní oblasti přiděleno 775,4 mil. €. více než 86 % z celé této podpory by však mělo směřovat do tří zemí, Itálie (315,6 mil. €), Španělska (166,8 mil. €) a Řecka (186,4 mil. €).
- Podpora v rámci tzv. „národních obálek“ bude směřovat pouze do 11 z budoucích 27 členských států. Nefigurují mezi nimi Bulharsko a Rumunsko, naopak je mezi nimi Česká republika, ze všech zmíněných 11 států by jí však měla být přidělena nejmenší částka podpory ve výši 400 000 €.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÁ RADA

Energetický dialog s Ruskem a vztahy EU-Rusko

Předpokládaným hlavním tématem neformální schůzky Evropské rady v Lahti byly již vzhledem k do té doby bezprecedentní účasti ruského prezidenta Putina vztahy Ruska a EU, a to nejen v energetické rovině považované zejména v posledních letech za jejich nejvýznamnější dimenzi. Otázka vztahů s Ruskem a energetické politiky se tak stala hlavním bodem této schůzky a zastínila další problémy, o nichž mělo být původně diskutováno (především problematika imigrace).

Schůzku mezi zástupci EU a ruským prezidentem Putinem částečně poznamenaly říjnové události v Rusku, především vražda novinářky Anny Politkovské, která dokonce vyprovokovala EP k přijetí rezoluce 24. října upozorňující na potřebu dodržování lidských práv a svobod v Rusku.

Výsledky summitu

Pokud jde o výsledky energetického dialogu, většina komentátorů se shoduje na tom, že za „vítěze“ schůzky lze považovat spíše ruského prezidenta Putina. Určité ústupky Rusku, a to v samotném mechanismu jednání totiž učinila především EU, přestala trvat na ruské ratifikaci energetické charty ze strany Ruska, k němuž ruská strana neměla ochotu. Soustředila se spíše na jednání o jednotlivých principech této charty, které by mohlo být spojeno s jednáním o nové smlouvě o partnerství a spolupráci (PCA).

Výsledek je tedy takový, že schůzka s ruským prezidentem v Lahti nepřinesla žádný konkrétní průlom, spíše neznámá, že před EU a Ruskem jsou delší jednání o partikulárních otázkách, které se budou týkat zejména tranzitních tras a jejich vlastnictví (podle představ ruské strany by majitelé tranzitních tras měli mít exkluzivní právo na prodlužování o obnovování smluv o dodávkách, což se týká především monopolu ruského Gazpromu). Rusko očekává od nové smlouvy PCA především zabezpečení svých možností být jedním z exkluzivních dodavatelů energetických zdrojů do EU, očekává také, že do

jejích ustanovení budou zahrnuty otázky obchodu se štěpným materiálem.

Budoucnost energetické politiky EU

Energetika se má stát jedním z hlavních témat následujícího německého předsednictví, které zdůrazňuje potřebu liberalizovat trhy s energiemi již od ledna 2007.

Mezi své priority počítá i další posílení energetického dialogu s externími partnery, především právě Ruskem a USA, stejně jako důraz na obnovitelné zdroje energií.

Do zajímavých souvislostí může posunout energetický dialog s Ruskem rozšíření EU o dva státy černomořské oblasti, Rumunsko a Bulharsko.

V kontextu vstupu těchto zemí do EU bývají nejčastěji akcentovány oboustranné problémy a obtíže členství, zapomíná se však poněkud na geopolitický rozměr tohoto kroku. Na vystoupení na konferenci ve Washingtonu 31. října na něj upozornil rumunský prezident Basescu, když varoval EU před vzrůstající závislostí na energetických dodávkách z Ruska. Nastínil přitom možnost diverzifikace energetických zdrojů, která se naskytla Evropě po rozpadu SSSR, tedy možnost využívat surovinových nalezišť jiných postsovětských států na jižním Kavkaze či ve střední Asii, s možností budovat alternativní produktovodné trasy právě přes černomořskou oblast.

V tomto kontextu je potřeba vždy zvážit možná politická rizika (nestabilní situace těchto států, možnost dostat se do sporů právě s Ruskem, trvající spor o status Kaspického moře jako nejvýznamnějšího středoasijského naleziště ropy), ale i ekonomické přínosy takových kroků (omezení monopolu Ruska na dodávky do EU z oblasti postsovětského prostoru).

Právě vstup Rumunska a Bulharska by mohl pomoci EU výrazně zvýšit svůj význam v oblasti i zapůsobit jako ruský konkurent (je však otázkou, zda má EU ochotu i odvahu ujmout se takové úlohy), jak naznačil Basescu. Strategie Komise týkající se úlohy EU v černomořské oblasti je již devět let stará (z roku 1997), EU by také musela počítat s tím, že nepřichází do strategického vakua. V oblasti mezitím vzrostl vliv USA, a to nejen v ekonomických souvislostech, ale i ve spojení s rozšiřováním NATO a s bojem proti terorismu.

Agenda prosincového summitu Evropské rady

Zatímco schůzka v Lahti byla označována jako neformální summit Evropské rady, oficiální summit Evropské rady se uskuteční ve dnech 14.–15. prosince.

Bude jí předcházet schůzka ministrů zahraničí EU v rámci Všeobecné rady, která by se měla zabývat otázkami Turecka a nové smlouvy o partnerství a spolupráci mezi EU a Ruskem.

Obsah agendy

Finské předsednictví již nastínilo hlavní body agendy Evropské rady. Má mezi ně patřit další rozšiřování (oficiální přivítání nových členů, Bulharska a Rumunska, a řešení otázky Turecka z hlediska kyperského problému), dále především otázky justice a vnitra nediskutované příliš na neformální schůzce v Lahti (zpráva o pokroku v naplňování Haagského programu a také diskuse o možných změnách v rozhodovacích mechanismech ve smyslu rozšiřování kvalifikované většiny za využití stávajících možností překlenovací klauzule v kapitole justice a vnitra, důležitým bodem má být i zpráva Komise o přístupu k problému migrace, především s ohledem na situaci ve Středomoří).

Bude se samozřejmě hovořit i o energetické politice ve světle závěrů schůzky v Lahti, vzhledem k rozpačitým výsledkům jednání s ruským prezidentem Putinem na konkrétním poli energetických vztahů však zřejmě EU potřebuje určitý „čas na rozmyšlenou“, podrobnější debata o budoucnosti energetické politiky EU má přijít až na jarním summitu v roce 2007, a to i vzhledem k německému předsednictví. Fakt, že nyní předsedá EU Finsko, země střední velikosti, nepovažovaná v rámci EU za velmoc do značné míry předurčuje i skladbu témat summitu (soustředění na vnější vztahy EU či problematiku migrace jako aktuálního tématu). Závažnější kauzy týkající se budoucnosti EU, a to i v oblasti konkrétních politik (energetická politika), se už chystá řešit předsednictví německé.

1.2 EVROPSKÝ PARLAMENT

Posílení bezpečnosti na silnicích

V průběhu října pronikly na veřejnost části připravované zprávy EP o posílení bezpečnosti na silnicích.

Obsah

Dokument zmiňuje celou řadu kroků vedoucích podle poslanců k vytčenému cíli. Většina z nich přitom předpokládá legislativní zásahy.

Podle EP by mělo např. dojít v celé EU ke snížení povoleného limitu pro obsah alkoholu v krvi při řízení motorového vozidla, měla by být založena Evropská agentura pro bezpečnost na silnicích (s argumentem, že silniční doprava je jedinou, která nemá vlastní agenturu pro bezpečnost) či by měly existovat minimální standardy definující požadavky na instruktory autoškol a školní autobusy a jejich řidiče. EP v souladu s názory Komise předpokládá i přijetí návrhu, jenž by zajistil možnost vymáhat dopravní přestupky spáchané v kterémkoli členském státě, či textu, který by všem osobním automobilům ukládal povinnost celodenního svícení.

Sporné body

Osud popsání zprávy je nejistý. Nejen proto, že jde o zprávu EP přijímanou z vlastní iniciativy (tudíž nemusí být brána ostatními institucemi v úvahu), ale především proto, že obsahuje poměrně kontroverzní položky, jež by se – v případě jejich aktivního prosazování na úrovni EU – v posledku projeví především na úrovni jednotlivých členských států Unie. Právě ze strany zemí zastoupených v Radě lze v tomto ohledu očekávat nejmenší podporu.

Naopak v případě EP a Komise je pravděpodobné, že budou postupovat v „tandemu“, minimálně v otázkách přenositelnosti pokut a celodenního svícení (což je ale ovšem jen zlomek toho, co EP požaduje).

Další vývoj

EP vyzval Komisi k provedení analýzy stavu bezpečnosti na silnicích ve starých a nových členských zemích, k podpoře projektů v této oblasti a k podstoupení konkrétních kroků (tj. zveřejnění legislativních návrhů).

Zpráva bude projednána ve výboru EP pro dopravu ve dnech 21.–23. listopadu. Bude-li podpořena většinou jeho členů, pak se na pořad jednání pléna EP dostane pravděpodobně až příští rok, nejdříve v lednu 2007.

Směrnice o službách

Výbor EP pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele 23. října odmítl všech 42 návrhů pozměňujících stávající podobu textu směrnice o službách, o níž v monitorinzích pravidelně informujeme.

Poslední vývoj

Autorkou zmíněných návrhů byla socialistická zpravodajka Evelyne Gebhardt obhajující je coby ryze technické doplňky. Její argumenty ovšem nezískaly dostatečnou podporu – proti se postavili nejen zástupci EPP-ED, ale i liberálové. Ve výboru převládla obava, že stávající „křehký kompromis“ mezi Radou, EP a Komisí (která navíc přišla s podobně definovaným „vyjasňujícím“ dokumentem) by mohl být zpravodajčinými návrhy ohrožen.

Jejich předmětem totiž byly mj. i odkazy na další normy zajišťující přísnější ochranu pracovníků, což by dále omezilo liberalizační potenciál výsledné normy. Stojí přitom za připomenutí, že současná verze návrhu směrnice o službách obsahuje v porovnání s původním textem Komise už jen minimum liberalizačních opatření. V průběhu legislativního procesu naopak došlo k recepci prakticky všech parlamentních změn, jejichž cílem bylo především zachovat stávající nepřehledný stav, jenž má za následek faktické nenaplňování skutečně efektivního volného pohybu služeb v EU.

Reakce aktérů

Komise hlasování výboru EP přivítala, kriticky se vyjádřila jen frakce zelených v EP. Z relevantních aktérů výbor podpořili zástupci zaměstnavatelských a obchodních lobby (Eurocommerce, UNICE, UEAPME apod.)

Další vývoj

Výbor doporučil, aby se návrhem směrnice o službách v listopadu zabývalo plénum EP. Sama zpravodajka pak začátkem listopadu prohlásila, že už žádné další pozměňovací návrhy nepředloží.

1.3 KOMISE**Liberalizace poštovních služeb**

Komise 18. října zveřejnila svůj návrh na liberalizaci poštovních služeb v EU do roku 2009.

Legislativní pozadí

Poštovní služby mají specifické postavení: nejenže generují zhruba 1% HDP EU (obrat 80–90 mld. € ročně), ale zároveň jsou na ně navázány i další ekonomické aktivity. Představují tedy odvětví se značným potenciálem, jenž je však v posledních letech umenšován prudkým rozvojem elektronické komunikace. Především z těchto důvodů přistoupila Komise k předložení návrhu, který by měl výrazně modifikovat existující směrnici 1997/67.

Norma z roku 1997 sleduje srovnatelný cíl jako obdobné předpisy v oblasti telekomunikací: liberalizovat trh, avšak zajistit, aby dané odvětví bylo schopno provozovat i tzv. univerzální služby (dostupné všem za přijatelnou cenu; v případě poštovních služeb včetně záruky obsluhy minimálně pětikrát týdně). Není však důsledná a liberalizaci omezuje pouze na zásilky těžší než 50 gramů (resp. 350 gramů, od roku 2002 100 gramů a od roku 2006 50 gramů), přičemž právě lehčí zásilky tvoří až polovinu z celkové sumy veškeré odeslané pošty (byť z hlediska zisků jsou marginální).

Obsah návrhu

Předložený návrh by měl meritorně rozšířit platnost stávající směrnice 1997/67 na všechny zásilky. Komise předpokládá, že zesílením konkurence dojde ke zkvalitnění a zrychlení poštovních služeb, jejichž využívání s rozvojem elektronické komunikace výrazně pokleslo.

Tento předpoklad lze poměrně dobře ilustrovat na příkladu Velké Británie, Finska či Švédska, kde se trh s poštovními službami už liberalizoval (Německo a Nizozemsko tento krok plánují k roku 2008).

Reakce aktérů

V opozici k uvedenému názoru stojí většina členských států, kde poštovní služby stále ještě zajišťují státní podniky (např. Francie, Belgie, Itálie, Španělsko, Řecko, Polsko, Kypr, Malta, Maďarsko, Lucembursko; ČR plánuje provést liberalizaci v nejbližším termínu), odbory (UNI Europa Postal) či spotřebitelské organizace (BEUC) obávající se nedostupnosti univerzální služby (ač Komise explicitně předpokládá např. instrumenty státní pomoci, aby tato služba mohla být v souladu s liberalizací, tedy na bázi nediskriminace, provozována). Tyto subjekty (pokud vůbec liberalizaci připouštějí) požadují delší přechodné období (tedy nikoli liberalizaci k roku 2009) a (blíže nespecifikované) finanční záruky pro poskytování univerzálních služeb. Určité pochybnosti v tomto ohledu vyslovují i ti, jimž má liberalizace napomoci k dalšímu ekonomickému rozvoji, tedy samotné firmy. Podle jejich názoru – v případě, že Komise se svým záměrem uspěje – pravděpodobně nakonec k žádné zásadní změně nedojde, protože poštovní společnosti, které přijdou o monopol, mají k dispozici rozsáhlou síť svých poboček (infrastrukturu), která je bude i nadále zvýhodňovat, ačkoli bude možné formálně jim na trhu začít konkurovat. Proto by mělo dojít k ještě rozsáhlejší liberalizaci, než jakou navrhuje Komise. Reprezentantem tohoto názoru je např. Postal Users' Group (PUG) sdružující významné uživatele poštovních služeb či Federace pro přímý a interaktivní marketing v Evropě (FEDMA).

Další vývoj

Diskusi o předloženém návrhu lze v rámci institucí EU očekávat v průběhu let 2007 a 2008. Předpokládá se, že kromě otázky liberalizace jako takové bude debatován i její rozsah, resp. to, zda a jak „pozitivně“ umožnit vstup novým poštovním operátorům na liberalizovaný trh.

Akční plán o energetické účinnosti

Komise 19. října zveřejnila svůj dlouho očekávaný šestiletý akční plán o energetické účinnosti. Jeho cílem je – v rámci širší strategie v podobě zelené knihy z roku 2005 – snížit závislost EU na energetických zdrojích ze třetích zemí.

Obsah návrhu

V konkrétních číslech dokument stanovuje cíl v podobě ročních úspor 390 mil. tun ropy, 780 mil. tun CO₂ a 100 mld. €, vše nejpozději do konce roku 2020.

Jinak řečeno, Komise hodlá (podle svých propočtů) v následujícím období až zdvojnásobit energetickou účinnost, a to za pomoci tří nástrojů: (1) sektorových i obecně definovaných opatření (bez další specifikace), (2) změn tržního chování (mj. skrze cenové signály) a (3) inovací a komunikačních technologií.

Konkrétně by mělo v jednotlivých sektorech dojít ke snížení spotřeby energií až o 30% (zvláště v oblasti strojírenství či dopravy). Krom toho by měla být inovována celá suma norem, které se na úrovni EU zabývají energetickou účinností a které jsou (budou v nejbližší době) v platnosti. Např. pro každý konkrétní výrobek spotřebovávající energii – žárovky, televizory ap. – by měl být ve spolupráci s národními regulačními úřady určen poměrně přísný a obligatorní „výkonnostní standard“, mělo by dojít k redefinici standardů pro zateplování domů ap.

Změny Komise plánuje i v oblasti dopravy, a to především kvůli snížení závislosti tohoto odvětví na fosilních palivech. V tomto směru by měly být např. prováděny některé technické změny ve vybavení automobilů či by měl být učiněn pokus o změny v chování cestujících městskou dopravou, jež by měla být i nadále zvýhodňována před dopravou individuální.

Sporné body

Největší obtíží komplexního akčního plánu (z něhož jsou zde uvedeny jen některé návrhy) je jeho praktická proveditelnost. Problematika energetické závislosti (a potažmo energetické účinnosti) je sama o sobě jednou z klíčových v rámci současných politik EU, nicméně její řešení se úzce váže i na další politické oblasti.

Komise např. navrhuje, aby finanční prostředky na plnění akčního plánu poskytl stávající nástroje (např. strukturální fondy), zároveň ale předpokládá, že v celé EU bude inovován způsob zdaňování, zohledňující ekologické náklady toho kterého způsobu využívání energie, s cílem zajistit svému plánu dostatečné finanční krytí. (To se patrně skrývá pod výše uvedenými „změnami tržního chování skrze cenové signály“.)

Dalším problémem je, že Komise prostřednictvím akčního plánu předpokládá plnění tzv. kjótských závazků, jejichž opodstatnění je diskutabilní, bez ohledu na fakt, že jejich prosazování s největší pravděpodobností žádný efekt – ve smyslu snížení celkového objemu skleníkových plynů produkovaných člověkem – nepřinese.

V neposlední řadě je pak nutno zmínit i předpokládaný reregulační charakter unijních opatření, jejichž adresáty budou jednotlivé členské státy, resp. jejich občané.

Shrnutí: identifikace problémů souvisejících s energetickou účinností v EU byla ze strany Komise provedena relativně precizně, její vývody však neberou v potaz fakt, že pokusy o jejich řešení jsou v kontrastu s cílem podporovat v rámci EU inovace, volný pohyb čtyř svobod a „lepší regulaci“. (Např. organizace Eurochambers vyjádřila obavy, zda ekonomické subjekty v EU nebudou v porovnání s okolním světem pod přílišným regulačním tlakem, jenž sníží jejich konkurenceschopnost.)

Rovněž se objevily hlasy, které záměr Komise zcela zpochybňují a tvrdí, že z makroekonomického hlediska je její plán nesmyslný z toho prostého důvodu, že pokud určitý subjekt ušetří energii a peníze, lze očekávat, že si pořídí jinou energii spotřebovávající výrobek (čímž se jeho efekt rovná nule).

Další vývoj

Akční plán jako takový není závazným dokumentem, přestože se jím zpravidla zabývá jak Rada (poprvé se tak stalo na summitu v Lahti 20. října), tak EP.

Akční plán pouze ukazuje tendence, směry, jimiž se hodlá Komise v následujícím období řídit. V tomto směru dává nejen dalším institucím EU, ale i jiným zainteresovaným subjektům signál, zda a jak precizovat svá stanoviska.

Průběžné hodnocení akčního plánu (resp. jeho plnění) se očekává v roce 2009.

Podpora malým a středním podnikům

Komise v září navrhla, aby bylo možné navýšit povolenou podporu malým a středním podnikům, a to od roku 2007 (viz předcházející monitoring). V říjnu na její návrhy podrobněji reagovali dotčení aktéři.

Poslední vývoj

Obecně lze říci, že zainteresovaní aktéři návrhy Komise přivítali, nicméně zároveň navrhli i jejich redefinici, aby lépe odpovídaly potřebám malých a středních podniků.

Organizace UEAPME např. nijak nezpochybňuje potenciální sto procentní navýšení podpory (ze 100 tis. na 200 tis. € v průběhu tří let dle tzv. pravidla de minimis), požaduje však zpřesnění státních garancí půjček pro malé a střední podniky, jež nyní podle UEAPME nejsou dostatečně jasně definovány. Namísto procentuálního vyjádření výše záruk UEAPME požaduje absolutní vyjádření státních garancí podle objemu úvěrovaných prostředků (do maximální výše 1,5 mil. €). UEAPME se rovněž staví za možnost kombinovat státní garance z různých zdrojů, a to až do výše povolených 200 tis. € (v současnosti taková možnost neexistuje).

Komise na uvedené požadavky reagovala konstatováním, že už stávající návrhy představují maximum možného, tudíž nelze očekávat jejich další „uvolnění“.

Na její stranu se překvapivě postavila i organizace UNICE sdružující větší firmy a obávající se zneužívání pravidla de minimis ze strany jednotlivých členských států.

Pokud jde o zájmy ČR, lze se domnívat, že předložený návrh (ať už bude modifikován, nebo ne) má potenciál skutečně napomoci rozvoji malého a středního podnikání, které je klíčové nejen pro její, ale i celoevropskou ekonomiku. Bude nicméně záležet na způsobu a včasnosti implementace unijních opatření na národní úrovni.

Příklady z jiných oblastí ukazují, že ČR často nevyužívá některých možností, které jí EU dává, jen proto, že nevhodně a/nebo pozdě provede přijaté evropské normy.

Další vývoj

Předpokládá se, že nová pravidla na podporu malých a středních podniků budou přijata do konce roku 2006, aby mohla začít platit od počátku roku příštího.

Pro jejich schválení je potřeba přijmout finální verzi návrhu Komise a potvrdit jej na úrovni Rady.

Státní podpora Třineckým železárnám

Komise 9. listopadu konstatovala, že státní podpora Třineckým železárnám z dubna 2004 (tedy ještě před přistoupením k EU) nebyla v nesouladu s unijními pravidly. Skončil tak dlouholetý spor, na jehož konci české straně potenciálně hrozila pokuta ze strany EU.

Obsah

Předmětem šetření byla tři opatření provedená českou vládou měsíc před vstupem do EU a jejich soulad s ustanoveními v primárním právu a především pak ve Smlouvě o přistoupení. Právě v protokolu č. 2 přístupové smlouvy je zakázána státní podpora na restrukturalizaci, jíž se měla česká strana v případě Třineckých železáren dopustit.

První opatření se týkalo nákupu akcií společnosti Ispat Nová huť (držených Třineckými železárnami) českou vládou za 1,6 mld. Kč. V tomto případě Komise konstatovala, že daná transakce nepředstavovala podporu Třineckým železárnám, neboť cena zaplacená vládou byla shodná s cenou, kterou by zaplatil i tržní investor. Druhé opatření se týkalo podpory na vzdělávání společnosti Třinecké železářny ve výši 44 mil. Kč. I tato transakce byla podle Komise v souladu s unijními pravidly. Třetí opatření – přímý grant ve výši 4 mil. Kč na podporu uzavření kapacit části výrobní činnosti – nebylo podle Komise vůbec realizováno.

Sporné řízení trvalo téměř dva roky (od prosince 2004).

Legislativní program Komise pro rok 2007

24. října Komise přijala svůj legislativní program na rok 2007.

Komise jako stěžejní legislativní instituce EU, která fakticky disponuje monopolem na tvorbu legislativních návrhů, každoročně přijímá program vytyčující základní oblasti, na které by chtěla v následujícím roce klást při tvorbě legislativy důraz.

Hodnocení legislativního programu

Program nepřinesl mnoho převratného, lze však na jeho základě získat i poměrně konkrétní představu o tom, jaké partikulární legislativní iniciativy by Komise v následujícím roce ráda předkládala na stůl rozhodovacích institucí EU, anebo jaké problémy by ráda dovedla ke konečnému řešení.

Jednotlivé priority jsou seskupeny do tří nadpisů, z nichž první dvě odrážejí priority Lisabonské agendy: ekonomická prosperita, kam má náležet zvyšování konkurenceschopnosti a kohezní politika; solidarita (patří sem i ochrana životního prostředí, zdraví a ochrana spotřebitele) a jako poslední skupina priorit je jmenována oblast justice a vnitra (explicitně potřeba dokončit Schengenský systém II). Program dále jmenuje 21 strategických iniciativ, mezi než patří obecnější i velmi konkrétní problémy: energetika, problémy migrace, revize systému obchodování s emisemi, otázka služeb

veřejného zájmu, bílá kniha věnující problematice zlepšování veřejného zdraví, zelená kniha věnovaná městské a příměstské dopravě, reforma společného trhu s vínem (projednávání reformy společného trhu s vínem bylo odloženo na jaro 2007 vzhledem k připravovaným prezidentským volbám ve Francii, z obavy že by toto téma mohlo ovlivnit náladu na politické scéně Francie) či nové iniciativy v rámci Evropské politiky sousedství.

Lepší regulace

Positivem je, že program obsahuje též kapitolu věnovanou lepší regulaci, tedy snaze racionalizovat legislativní zátěž v jednotlivých oblastech (zcela zrušit zastaralé normy anebo zjednodušit stávající legislativu např. seskupením směrnic v některých oblastech do konsolidovaných dokumentů).

V rámci programu zjednodušování a zlepšování legislativního prostředí v EU, který byl publikován v březnu 2005, by měla v roce 2007 Komise představit dalších 47 norem, které by měly být zrušeny (v oblasti zemědělství, životního prostředí či pracovních trhů) a také akční plán, jak postupovat dále.

Legislativní pozadí

Komise zdůrazňuje „lepší regulaci“ coby jednu z priorit již řadu let, v případě komise Barrosovy především z iniciativy komisaře pro průmysl a podnikání Verheugena a také s podporou samotného předsedy Barrosa. Jejimi nástroji jsou však především rétorika či dokumenty nezávazné povahy (především Iniciativa pro lepší regulaci z roku 2002, jejíž vznik plánoval již summit Evropské rady v Edinburgu v roce 1992).

K tomu, aby se „lepší regulace“ stala jednou z priorit činnosti Komise, ji vyzvala i Evropská rada na jaře 2006 pod vedením Rakouska. 14. listopadu proto Komise publikovala sdělení, které mělo mapovat dosavadní pokrok a nastínit kroky do budoucna. Prostřednictvím programu lepší regulace by Komise chtěla např. snížit celkovou administrativní zátěž pro podnikatele v EU o čtvrtinu (až o 600 mld. € ročně).

Sporné body

Nutno říci, že s tímto programem snižování administrativní zátěže, v podobě, v jaké jej dosud formuluje a naplňuje Komise, se neztotožňují všechny instituce rozhodovacího mechanismu EU. Není jí příliš nakloněn EP, který se obává snížení vlastní role v rozhodovacím procesu v případě, že Komise převezme hlavní iniciativu v procesu konsolidace dosavadních legislativních norem.

Dle rozhodnutí Evropské rady v Edinburgu totiž platí, že pokud se Komise rozhodne z důvodu snižování legislativní zátěže zrušit některou z dosud platných norem, Rada i EP jsou o tomto kroku pouze informovány, aniž by jej mohly ovlivnit. Stejně tak se někteří členové EP obávají, že by proces redukce legislativní zátěže mohl být ovlivňován úzkou spoluprací Komise a zástupců velkého průmyslu, i když jejím iniciativám v této oblasti vyjadřuje obvykle podporu spíše lobby zastupující malé a střední podniky, na něž administrativní zátěž evropské legislativy často dopadá nejvíce.

Strategie pro boj se zneužíváním alkoholu v EU

24. října přijala Komise poměrně dlouho očekávané sdělení týkající se zneužívání konzumace alkoholu v EU.

Obsah strategie

Strategie nepřináší prohibici, jak naznačovaly některé signály, spíše vyjmenovává a shrnuje všechny představitelné negativní důsledky požívání alkoholu ve zdravotní, sociální i ekonomické dimenzi.

Komisař Kyprianou následně vyjádřil spokojenost nad přijetím jeho strategie v rámci kolegia Komise. Na Evropském fóru pro zodpovědné pití (European Forum for Responsible Drinking), což je poněkud kuriózní název pro lobbyistickou organizaci výrobců alkoholu v Evropě, se pak pokoušel vyvrátit zprávy o tom, že je jeho záměrem harmonizovat v rámci celé EU minimální věkovou hranici pro legální konzumaci alkoholu, zakázat reklamu na alkohol či zavést varovné nápisy na alkoholových výrobcích podobné těm, které jsou používány u tabákových výrobců.

Strategie z hlediska lobby producentů

Přesto antialkoholová strategie Komise hovoří o potřebě zavedení společných standardů pro marketing a inzerci alkoholových výrobků. Kyprianou ovšem dle svých slov na zmíněném fóru chce do přípravy nové legislativy v této oblasti zapojit i zástupce výrobců.

Kyprianou se ve svých poselstvích k producentům pokouší zdůraznit, že jeho cílem není bojovat produktem jako takovým, ale s jeho zneužíváním. Přesto publikaci této strategie považuje teprve za první krok, za impulz, po němž by mohly následovat konkrétní legislativní kroky. Prozatím se komisař alespoň zavázal vydávat každoroční pravidelné zprávy o požívání alkoholu v EU, pokrocích v boji proti němu a pokračujících negativních důsledcích jeho zneužívání.

Tematika alkoholismu v EU a boje proti němu tedy zřejmě z agendy potrfolia pro zdraví a ochranu spotřebitele nezmizí, stane se oblastí která bude zřejmě kontinuálně připomínána, budou vydávány dokumenty vyzývající k legislativní aktivitě, faktem však je, že sílu producentů lobby musí svým způsobem respektovat i komisař pro otázky zdraví, jak naznačila i formulace této antialkoholové strategie.

1.4 RADA

Zdanění alkoholu

V souvislosti s přípravou akčního plánu zaměřeného na boj proti alkoholismu se v průběhu října a listopadu znovu dostala na pořad otázka zdanění alkoholu (blíže viz monitoring červenec/září). Navzdory dřívější medializaci se v ní však nijak zásadně nepokročilo.

Poslední vývoj

I mezi jednotlivými komisaři (právě Komise danou otázkou v září nastolila) převládly obavy, jak zdanění realizovat, aniž by tím (selektivně nebo plošně) byli dotčeni jednotliví producenti. Finské předsednictví proto navrhlo kompromisní řešení, modifikující původní návrh Komise.

Obsah návrhu

V případě zvýšení minimální sazby spotřební daně o 10–20% (v konkrétním členském státě) by bylo prodlouženo přechodné období pro implementaci unijního opatření do 1. ledna 2010 (Komise navrhovala 1. leden 2009), v případě zvýšení většího než 20% pak do 1. ledna 2011 (Komise navrhovala 1. leden 2010).

Reakce aktérů

Pro dotčené země (např. ČR, Německo, Lucembursko) není nabízené řešení dostatečné, protože stále principálně rozlišuje státy na producenty vína (u nějž je minimální spotřební daň nulová) a státy ostatní, jež by musely s novým unijním opatřením (nahrazujícím směrnici 1992/84) zasáhnout do svých daňových pravidel, neboť primárně vyrábějí jiné alkoholické produkty (např. ČR, Německo, Litva a Lotyšsko pivo).

Další vývoj

Rada EcoFin se problematikou zabývala 7. listopadu a přestože finské předsednictví nabídlo ještě další ústupky (např. úplné vyloučení piva z povinnosti navýšovat spotřební daň na tento nápoj), ke konsenzu, jež je v tomto případě

nutný (platí rozhodování jednomyslností), nedospěla.

Původní návrh Komise byl zcela pozměněn s ohledem na zájmy jednotlivých zemí, což mělo za následek celkovou neakceptovatelnost textu (zejména ze strany Švédska, Dánska, Estonska, Itálie, Polska a Portugalska).

V následujícím období existují v zásadě dvě možnosti: buď se finské předsednictví pokusí o předložení nové verze kompromisu na příštím zasedání Rady EcoFin, nebo návrh „zapadne“.

Pro obě příští předsednictví (Německo, Portugalsko) je návrh až příliš kontroverzní a v tomto směru nelze z jejich strany čekat přílišnou aktivitu.

Z hlediska ČR by byla výhodnější druhá z možností, jež se s ohledem na dosavadní průběh jednání jeví v danou chvíli i jako reálnější.

Směrnice o pracovní době

Finské předsednictví se v průběhu října a listopadu pokusilo (nakonec neúspěšně) odblokovat situaci v otázce projednávání revize směrnice o pracovní době, o níž jsme v monitorinzích už několikrát informovali. Předmětem finského návrhu bylo především stanovení maximální týdenní pracovní doby na 60 hodin (bez dalších výjimek).

Legislativní pozadí

V současnosti je platná směrnice 1993/104, revidovaná normou 2000/34. Podle Komise stávající směrnice nezajišťuje dostatečnou ochranu pracovníků, a tudíž v roce 2003 přistoupila ke zveřejnění návrhu na její revizi.

V průběhu legislativního procesu se objevila celá řada sporných bodů, nicméně tím nejzávažnějším se ukázal být požadavek Velké Británie na zachování možnosti zaměstnávat pracovníky na základě individuálních dohod nad rámec povolené 48hodinové týdenní pracovní doby (tzv. opt-out klauzule). Velká Británie společně s dalšími zeměmi (především těmi, které k EU přistoupily v roce 2004) požadovala, aby maximální pracovní doba byla (v ideálním případě) až 78 hodin týdně. Proti tomuto názoru se stavěla především Francie spolu se Španělskem, Polskem a Itálií.

Poslední vývoj

Pokud jde o legislativní proces, prozatím proběhlo kompletně pouze první čtení v EP. Rada nedospěla ke společnému postoji, o němž by se mohlo dále jednat. Právě proto Finsko 20. října – po úvaze, jaké alternativy zvolit (viz předcházející monitoring) –, předložilo kompromisní návrh, jež by Británii

zaručoval opt-out, ale jen do maximální výše 60 pracovních hodin týdně.

Mělo se rozlišovat mezi „měkkým limitem“, tedy 48hodinovým pracovním týdnem, a „tvrdým limitem“ s 60 hodinami, popř. by bylo možné vypočítávat maximální týdenní pracovní dobu coby roční průměr. Výjimku by v tomto směru tvořili jen vrcholní manažeři, zaměstnanci záchranných služeb a zemědělci.

Kromě toho Finové rovněž prosazovali, aby doba, v níž musí být zaměstnanec v pohotovosti (typicky ve zdravotnictví), nebyla započítávána do pracovní doby. Tím se však stavěli do konfliktu s dosavadními rozsudky ESD v této věci i do sporu se zeměmi, které po EU požadovaly zpřísnění pravidel pro zaměstnávání pracovníků.

Finské předsednictví své kroky konzultovalo nejen se sociálními partnery, ale i s následujícími dvěma předsednickými zeměmi – Německem a Portugalskem. Proběhly i bilaterální schůzky. Na úrovni Výboru stálých zástupců byl návrh projednáván 31. října, v samotné Radě pak 7. listopadu.

Reakce aktérů

Odpůrci klauzule opt-out (zaměstnávání nad rámec povolené 48hodinové týdenní pracovní doby) návrhy finského předsednictví sice neuvítali, nicméně souhlasili s navrženou revizní doložkou, která by byla součástí směrnice a měla by v dlouhodobém časovém horizontu vést ke zrušení opt-out.

Pokud jde o ostatní aktéry (ať už další země, odbory či zaměstnavatelské organizace), většina z nich byla po zveřejnění finského návrhu ve svých hodnoceních opatrná, především z toho důvodu, že z hlediska dosavadního projednávání směrnice šlo o poměrně radikální návrat zpět k původnímu plánu Komise, resp. v otázce opt-out ještě „za“ něj. Nejdůležitější své pochyby prezentoval EP a ústy zpravodaje návrhu označil očekávané druhé parlamentní čtení za obtížné. Komise na finský návrh reagovala oznámením, že v případě neúspěchu jednání v Radě zahájí řízení za neimplementaci stávající podoby směrnice o pracovní době, jejíž ustanovení porušují prakticky všechny členské státy – s výjimkou Lucemburska, Itálie a víceméně i ČR a Slovenska.

Další vývoj

Jednání Rady 7. listopadu žádný pozitivní pokrok ve smyslu přijetí společného postoje nepřineslo (proti se postavila Francie, Itálie, Španělsko, Řecko, Lucembursko, Belgie a Kypr) a Komise oznámila, že otevře avizovaná řízení za neimplementaci stávající podoby směrnice.

Členské státy nicméně oznámily, že hodlají v dohledné době řešit alespoň problematiku pohotovosti coby

pracovní doby, neboť právě a především tato otázka je předmětem jejich sporů s Komisí. Na druhou stranu se nepředpokládá žádný další posun v otázce opt-out: dokonce ani německý sociálnědemokratický zástupce možnost zaměstnávat nad rámec povolené týdenní pracovní doby zcela nevyklučuje. Jinak řečeno, příští předsednictví (Německo) patrně ve věci revize směrnice o pracovní době konsenzus nepřinese, což platí s největší pravděpodobností i pro další předsednické země – Portugalsko a Slovinsko.

Obecně existuje pět možností dalšího vývoje: status quo, stažení návrhu z projednávání, rozdělení návrhu na „přechodné“ a „nepřechodné“ položky, zcela nový návrh a další vyjednávání se sociálními partnery.

V době přípravy monitoringu nebylo zřejmé, která z uvedených variant nalezne své uplatnění. Komise se jednoznačně nevyjádřila ve prospěch žádné z nich, EP pak pouze kritizoval možnost rozdělit stávající návrh. Pouze odbory a zaměstnavatelé se postavili za návrh podporující další diskusi se sociálními partnery.

Komunitární patent

Na summitu v Lahti se hlavy států a vlád věnovaly mj. i problematice tzv. komunitárního patentu, jenž by měl nahradit patentová řízení na úrovni jednotlivých členských států a zajistit přiděleným patentům automaticky ochranu v rámci celé EU (blíže viz předcházející monitoringy).

Legislativní pozadí

Návrh na zavedení komunitárního patentu byl předložen v roce 2000 a od té doby jeho projednávání prakticky stagnuje kvůli způsobu, jaké řešení zvolit.

Poslední vývoj

V zásadě existují dvě cesty: buď využít stávajících struktur Evropského patentového úřadu (EPO), jehož patenty jsou v Evropě obecně recipovány jednotlivými státy (ač EPO je samostatná mezinárodní organizace), nebo vytvořit podmínky přímo v rámci EU.

Zastáncem prvního řešení je Německo, naopak druhý ze způsobů preferuje Francie.

Z hlediska jednotlivých ekonomických subjektů se jeví jako schůdnější a méně nákladné řešení „německá cesta“ v podobě EPO (kde by měl vzniknout nově jen mechanismus urovnávání sporů).

Francie nijak neosvětluje, jakým způsobem by se měly v případě jejího návrhu urovnávat potenciální patentové spory, resp. neříká, kde nalezne kapacity v rámci stávajícího ESD, jenž by měl dané záležitosti řešit.

Reakce aktérů

Pokud jde o zainteresované aktéry (tedy především ekonomické subjekty), z jejich prohlášení je patrné (viz např. UEAPME), že je potřeba provést jakoukoli změnu; stávající režim je pro ně nevýhodný, nepřehledný a nedává jim jistotu, že jejich potenciální inovace budou náležitě ochráněny v rámci celého trhu EU.

Vzhledem ke kontroverzím, jež návrh komunitárního patentu vzbuzuje, se sice v následujícím období čekají další neformální diskuse, schválení konkrétního legislativního textu je však podle současných předpokladů reálné spíše v horizontu let.

1.5 VÝBOR REGIONŮ**Evropský globalizační fond**

Výbor regionů se 11. října vyslovil pro uvolnění podmínek pro čerpání prostředků ze zamýšleného tzv. Evropského globalizačního fondu a pro navýšení objemu prostředků v období let 2007–2013.

Pozadí

O problematice fondu i o kontroverzích, které jeho zavádění představuje, jsme informovali v minulém monitoringu. Už sama myšlenka fondu je s ohledem na princip volného pohybu v rámci EU spíše anachronická, nehledě na to, že není zřejmé, zda a jak kvantifikovat dopady komplexního procesu globalizace na existující ekonomické subjekty v EU.

Poslední vývoj

Rámcově řečeno, Výbor regionů se ve věci fondu postavil na stranu EP, který podobně definované návrhy (alespoň v rámci jednání ve výborech) zveřejnil už v září. Narozdíl od EP však Výbor regionů nebyl stran fondu a jeho spuštění skeptický a vyzval k navýšení objemu prostředků nad rámec zamýšlených 500 mil. € ročně a ke zmírnění požadavků pro čerpání z fondu na 500 pracovníků, kteří z důvodu „globalizace“ (a nově i přesunu výroby v rámci EU – tzv. relokace) přijdou o práci (Komise navrhuje 1000 pracovníků).

Podle Výboru regionů by měla odpovědnost za čerpání z fondu ležet především na Komisi, která by měla zároveň mít právo přidělovat finance i bez naplnění požadovaných kritérií a souhlasu Rady a Evropského parlamentu.

Sporné body

Z hlediska regionů, které jsou bezprostředně ohroženy zvýšenou nezaměstnaností, je podobný způsob uvažování pochopitelný (obzvláště za situace, kdy je tzv. regionální politika EU pro většinu z nich především synonymem fondů a finančních prostředků), v žádném případě však není systémový (neřeší – a ani se nepokouší řešit – příčiny daného vývoje, resp. nereaguje na ně aktivně) a jeho dlouhodobá udržitelnost a ospravedlnitelnost je diskutabilní.

Výbor regionů nicméně nedisponuje v rámci institucionální struktury EU relevantním hlasem, resp. má pouze právo být konzultován, aniž má zaručeno, že jeho názory budou vůbec vzaty v úvahu. To je ostatně i vysvětlení toho, proč na jeho poměrně radikální návrhy nejdůležitější instituce EU prakticky nereagovaly.

Další vývoj

V rámci EP proběhlo v říjnu první čtení návrhu na zřízení fondu, ovšem bez recepce požadavků Výboru regionů. Jeho základem byl jen mírně modifikovaný návrh Komise, jenž ve věci podmínek čerpání z fondu přinášel primárně pouze odlišné slovní formulace.

Očekává se, že Rada se bude otázkou fondu zabývat v prosinci.

S ohledem na citlivost dané otázky a různé dopady globalizace v jednotlivých členských státech je pravděpodobné její rozštěpení (primárně) na staré a nové členské státy, byť i mezi starými státy existují ty, jež zřízení fondu nepodporují (např. Velká Británie, Německo, Dánsko, Švédsko, Nizozemsko).

Hlavními spornými body jsou tři položky: celková výše rozpočtu (státy navrhují výhradně s čerpáním dostupných rezerv, EP i z potenciálních rezerv následujících let), výše kofinancování (státy navrhují max. 40%, EP až 50%) a kritéria pro čerpání, u nichž státy požadují co největší zpřísnění.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Ústavní smlouva a německé předsednictví

Německé předsednictví se již připravuje na důležitou úlohu z hlediska dalšího osudu návrhu ústavní smlouvy. Získalo totiž od Evropské rady mandát zveřejnit v průběhu roku 2007, tedy přibližně ke konci svého předsednictví, zprávu o budoucnosti nejen tohoto dokumentu, ale i obecnější pozici k otázce konstitucionalizace EU.

Právě Německo má tedy během následujícího půlroku vedle otázek vnitřního trhu, ochrany duševního vlastnictví či energetické politiky řešit touto cestou i problém, zda EU potřebuje ústavu, či ne.

Hodnocení možné role Německa

Výsledný dokument nemá být jakýmsi novým návrhem evropské ústavy. Přesto může být jak pokusem o zmapování dosavadního stavu, tak i dokumentem, který navrhne, jaké body dosavadního návrhu vybrat a zachovat. Politickou váhu by mu pak mohlo dodat právě německé předsednictví.

Nenaznačují to pouze vystoupení kancléřky Merkelové, téma euroústavy akcentují i jiní političtí aktéři (např. představitelé SPD na listopadovém setkání věnovaném tématu budoucnosti euroústavy, které pořádala Evropská socialistická strana, PSE).

1. listopadu totiž měla (pokud by ratifikační proces proběhl ve všech členských zemích úspěšně, jak bylo plánováno a do jisté míry i předpokládáno) vstoupit Smlouva o ústavě pro Evropu v platnost.

Prozatím ji úspěšně ratifikovalo 15 z 25 současných členských států. Přesto nelze ani dosavadní návrh euroústavy považovat za samospásný např. z hlediska tolik zdůrazňované institucionální reformy. Řešení většiny sporných institucionálních otázek (včetně snížení počtu komisařů) totiž bylo euroústavou pouze naznačeno, konečné rozhodnutí bylo ponecháno na mezivládní konferenci, která měla proběhnout v roce 2009, pokud by ratifikační proces probíhal podle původních plánů.

Skutečností je, že ústavní smlouva nepřestává být „evergreenem“ mezi tématy objevujícími se na pořadu diskusí institucí EU a jejich představitelů (podobná debata se připravuje během plenárního zasedání EP 29. listopadu).

2.2 EURO A PAKT RŮSTU A STABILITY

Plněním konvergenčních kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu a připravujících se na přijetí eura (všechny nové členské státy mimo Slovinsko, o jehož přijetí do eurozóny bylo již rozhodnuto k 1. lednu 2007) i stabilizačních kritérií ze strany stávajících členů eurozóny se bude zabývat schůzka rady ministrů financí EcoFin 28. listopadu. O stavu veřejných financí nejen členských států eurozóny diskutoval EcoFin již na schůzce 7. listopadu, tato otázka však byla poněkud zastíněna řešením problému spotřebních daní na alkohol.

Komisař pro ekonomické a monetární otázky na schůzce EcoFinu zřejmě doporučí ukončení procedury zahájené pro dlouhodobé překračování povolené míry rozpočtového deficitu vůči Francii, které se podle jeho zpráv daří snižovat rozpočtový schodek z kritické hodnoty 2,9% HDP na 2,2% HDP. V případě Německa by mělo dojít k uzavření této procedury symbolicky během jeho předsednictví. V pozadí příznivějších makroekonomických ukazatelů týkajících se států eurozóny stojí do značné míry fakt, že po letech stagnace zažívají tyto státy růst HDP.

Ministři by také měli vést diskusi na základě hodnotících zpráv Komise, která prověřovala plnění maastrichtských kritérií u všech nových členských zemí s výjimkou Slovinska a také Litvy, která již byla předmětem hodnocení v souvislosti s její neúspěšnou přihláškou na vstup do eurozóny.

Varování Komise: Polsko a další státy vně eurozóny

Očekává se, že s problémy se z nových členských zemí zřejmě setká Polsko. Komise v polském případě konstatuje především neplnění prvního ze čtyř (či pěti, mezi plnohodnotná maastrichtská kritéria bývá zařazováno i povinné minimálně dvouleté zapojení příslušné měny do mechanismu směnných kurzů ESM) maastrichtských kritérií, kterým je míra rozpočtového deficitu.

Vzhledem k tomu, že rozpočtový deficit pro rok 2007 dosahuje 3,5% HDP varovala v listopadu Komise, že její hodnotící zpráva může v polském případě konstatovat nedostatek efektivního úsilí

v původním závazku snížit míru deficitu až na 3% HDP v roce 2007.

Kritiky za neplnění rozpočtového kritéria se od Komise již v předstihu dostalo také Maďarsku, Slovensku a České republice, pochváleny byly naopak Malta a Kypr a pozitivní vývoj byl konstatován ve Velké Británii.

Ta je však vzhledem k novým členským státům v otázce přijetí eura v jiné situaci. Velká Británie má výjimku z Maastrichtské smlouvy v kapitole Hospodářská a měnová unie, podobně jako v případě Dánska tedy přijetí eura záleží čistě na ní. Tato možnost byla několikrát diskutována vládou Tonyho Blaira, vždy však zůstalo pouze u diskuse.

Současná polská vláda chce již v roce 2010 vyhlásit referendum o přijetí společné měny. Otázka referenda je přitom zajímavá, všech deset nových členských států EU totiž při vstupu přijalo budoucí vstup do eurozóny jako závazek, teoreticky by tedy k němu (po splnění maastrichtských kritérií) mělo dojít bez ohledu na výsledek lidového hlasování.

Polská ministryně financí Gilowská vyjádřila v reakci na varování Komise určité podráždění nad tím, že Komisi nezajímá tolik samotný optimistický vývoj polské ekonomiky (související s podniknutými reformami, především reformou penzijního systému), ale pouze plnění maastrichtských kritérií ve vztahu k přijetí eura. Odkazovala přitom na podmínky revidovaného Paktu růstu a stability, který umožňuje tolerovat zemím podnikajícím nezbytné reformy k dosažení makroekonomické stability (především důležitou reformu penzijního systému) po určitou dobu neplnění konvergenčního programu ve smyslu mírného překračování kritérií týkajících se rozpočtového deficitu a rovnováhy veřejných financí. Těto možnosti využívají zejména některé státy, které již členy eurozóny jsou, přesto však mají problémy s plněním maastrichtských kritérií, zatímco vůči státům, které stojí mimo eurozónu, ke vstupu do ní se však zavázaly, je uplatňováno poměrně přísné hodnocení, bez ohledu na revizi Paktu z roku 2005. Závazky Paktu, včetně možných úlev, se totiž týkají pouze členů eurozóny, i když se někteří nečlenové (především právě Polsko) v době revize Paktu pokoušeli přesvědčit Komisi, aby vztáhla některé inovace Paktu i na státy stojící mimo eurozónu. Zástupci nečlenů eurozóny však mohou ovlivňovat dění v ní pouze velmi omezeně. Povolenu míru rozpočtového deficitu (3% HDP) z nich dle listopadových zpráv překračují Řecko, Itálie a Portugalsko. Itálie přitom navzdory závazkům ke zlepšování situace svůj rozpočtový deficit v posledním roce ještě prohloubila, metoda „dvojitý metru“ je tedy v tomto případě více než zřejmá.

Harmonizace ekonomické statistiky

Komise i EcoFin chtějí také přimět státy vně eurozóny, aby přijaly pro výpočet makroekonomických údajů za účelem zjišťování kompatibility s konvergenčním programem standardizovaná pravidla statistických výpočtů užívaná Komisí. O tomto tématu se diskutovalo již na zasedání EcoFin 7. listopadu.

Například právě Polsko využívá při sledování rozpočtového kritéria vlastní statistickou metodiku, která způsobuje odlišné výsledky, varování adresovaná Slovensku a ČR vycházejí také na základě statistických výpočtů Komise. Podobně v případě některých dalších zemí, které se na vstup do eurozóny teprve připravují (včetně ČR), metodika jednotných statistických pravidel, o jejichž zavedení usiluje Komise, indikovala možné překračování dalšího z maastrichtských kritérií, kterým je kritérium maximální povolené míry inflace. Nekompatibilita statistických údajů byla problémem při vstupu Řecka do eurozóny. Ke zjištění a odhalení faktu, že Řecko ve skutečnosti v době vstupu do eurozóny nesplňovalo maastrichtská kritéria z důvodu záměrné nekompatibility statistických údajů, jež dodávalo, však došlo až poté, kdy Řecko společnou evropskou měnu přijalo. Pod vlivem této události nyní Komise vyvíjí tlak na to, aby došlo ke sjednocení statistické metodiky při sledování plnění konvergenčních a stabilizačních kritérií napříč všemi členskými státy EU.

2.3 FINANCOVÁNÍ EU

Rozpočet 2007

Plénum EP na zasedání 26. října přijalo návrh rozpočtu na rok 2007 v prvním čtení prakticky v té podobě, na jaké se usnesl předtím Rozpočtový výbor EP. EP připojil k pozici rady 1250 pozměňovacích návrhů, ne všechny byly do závěrečné pozice vygenerované na plénu v rámci prvního čtení zahrnuty.

Výsledek hlasování pléna EP

Celkový objem rozpočtu má v prvním roce nové finanční perspektivy dosahovat stropu 1,04% HND EU (v předchozích letech rozpočtový strop zpravidla nepřekračoval 1% HND EU a v absolutních číslech mírně přesahoval částku 100 mld. €).

Od rozpočtů, které byly standardem v předchozích letech se odlišuje relativně vysokou částkou určenou pro rezervy použitelné např. na velké infrastrukturní projekty v rámci transevropských sítí, mimo standardní stropy rozpočtových kapitol a nástrojů (500

mil. €). Na rozdíl od návrhu Rady tedy EP prostřednictvím pozměňovacích návrhů navýšil částku určenou pro závazky na 127,3 mld. € (dle Rady 125,8 mld. €) a částku určenou pro platby (právě díky poměrně vysokým rezervám) na 122 mld. € (oproti 114,6 mld. €). Návrh Rady tedy udržoval rozpočtový strop v mantinelu 1% HND EU (konkrétně 0,98% HND EU).

Další legislativní postup

Dalším kolem rozpočtového maratónu má být právě přenesení výsledků prvního čtení do Rady. 21. listopadu má být společná pozice přijatá na základě říjnového plenárního zasedání EP představena Radě, kde ji zástupci EP budou obhajovat. EP prosazuje např. navýšení prostředků pro 7. rámcový program pro vědu a výzkum, navýšení prostředků ve strukturálních fondech o více než 2 mld. € pro financování konvergenčního cíle (řešení problémů zaměstnanosti, sociálních otázek a regionální politiky v regionech zaostávajících za průměrem HDP EU, což se týká i regionů ČR s výjimkou Prahy). Navrhuje ale také návrat zpět k velkorysejšímu financování garanční složky SZP, jak původně navrhovala Komise (i když v této oblasti má menší rozpočtové pravomoci než Rada), a naopak souhlasí s menšími výdaji na politiku rozvoje venkova. V oblasti justice vnějšku navrhuje v souladu s imigrační politikou jako „horkým“ tématem dalších asi 13 mil. € pro agenturu Frontex, která má sloužit jako jakási záchranná síť pro navrácení nelegálních uprchlíků zpět do vlasti a poskytovat prostředky pro členské státy přímo úměrně přílivu uprchlíků na jejich území. Podobně EP prosazuje navýšení částek pro Eurojust, kontroverzně může vyhlížet vyčlenění 1,5 mil. € na oslavy 50. výročí podpisu Římských smluv zakládajících EHS a Euratom (konkrétně na pořádání festivalu Europalia). Důležitou spornou položkou jsou výdaje na administrativu, kde EP podle očekávání navýšil zpět (jak původně navrhla Komise) výdaje v položkách, kde Rada provedla škrty.

Pokud nedojde k neočekávanému střetu mezi Radou a EP, mělo by konečné schválení prvního rozpočtu nové finanční perspektivy proběhnout 14. prosince.

2.4 JUSTICE A VNITRO

Boj proti terorismu a transatlantický dialog

Listopadovou schůzku mezi zástupci USA a EU (včetně komisaře Frattiniho) v rámci transatlantického dialogu zaměřeného na boj proti terorismu v oblasti justice a vnějšku, která se uskutečnila

ve Washingtonu, poznamenaly jak sporné body, tak posuny směrem k užší spolupráci.

Koordinátor dialogu na úrovni EU Gijs de Vries znovu kritizoval existenci „tajných“ věznic CIA, kterou stále vyšetřuje ad hoc výbor EP (zabývá se např. vyšetřováním možných mezipřistání letadel CIA v Polsku), i fakt, že USA legislativní cestou potvrdily pokračování programu zadržování a vyšetřování osob podezřelých z teroristické činnosti, včetně možnosti jejich deportace z území EU do USA. Podobně de Vries zopakoval výzvu EU k uzavření základny Guantanamo.

Výsledky transatlantického dialogu – posílení spolupráce

Navzdory této rétorice však byla během listopadové schůzky navázána i užší spolupráce mezi americkým ministerstvem spravedlnosti a evropskou prokuraturou Eurojust. Na základě této spolupráce by se měl představitel americké federální prokuratury zúčastňovat i pravidelných schůzek Eurojust. Nedošlo ovšem k navázání spolupráce Eurojust se CIA, už vzhledem k jmenovaným překážkám, které z pohledu EU existují, jak zdůraznil i komisař Frattini. Dokument o spolupráci mezi Eurojust a americkou vládou byl oficiálně podepsán 6. listopadu.

Unijní instituce irituje zejména pocit, že se USA snaží využívat možností, které jim dávají uzavřené smlouvy o sdílení dat tajné povahy mezi vyšetřovacími orgány USA a nadnárodními orgány v oblasti justice a vnějšku (Eurojust), neinformují však dostatečně tyto orgány EU o vlastních aktivitách na území členských států za účelem stíhání, vyšetřování a zadržování osob podezřelých z teroristické činnosti. Podobná ujednání o sdílení tajných informací při vyšetřování teroristické činnosti má Eurojust nejen s americkým ministerstvem spravedlnosti, ale i s dalšími státy (Norsko, Island, Rumunsko, v jednání je podobná spolupráce s Ruskem a Ukrajinou). Právě s americkou stranou přitom byla dohoda obtížnější vzhledem ke sporným otázkám, které mezi oběma stranami stále existují (včetně názoru na americkou invazi do Iráku), k dokončení dialogu vedoucího v uzavření dohod o vzájemném sdílení utajovaných dat v rámci boje proti terorismu došlo mezi USA a EU de facto až na přelomu let 2005 a 2006. Podobná nedůvěra v rámci transatlantického dialogu je však právě na poli boje proti terorismu značně kontraproduktivní. Komisař Frattini například hovořil o ustavení kontaktní skupiny, která by v rámci transatlantického dialogu zkoumala, zda neexistuje rozpor mezi snahou o ochranu soukromí jednotlivce a současnými snahami o maximální zajištění bezpečnosti.

Hodnocení přínosu dialogu pro transatlantické vztahy

Přesto mohou tyto výsledky dialogu mezi USA a EU v oblasti justice a vnitra vnést podle některých komentátorů transatlantického dialogu trochu optimismu do vztahů USA a EU, které se v posledních letech nevyvíjejí nejpříznivěji.

Sporné body se nacházejí i v jiných oblastech, patří k nim především Kjótský protokol a postoj k problematice globálních změn klimatu či spory na půdě WTO, kde stále ještě není rozhodnuto o odblokování Katarského kola, které se dostalo do slepé uličky především v důsledku nedostatku konsensu zainteresovaných stran na zemědělských otázkách. Navzdory dílčím sporům v rámci každodenní agendy WTO, které často nabývají ostré podoby (zákaz dovozu amerického hovězího kontaminovaného hormonálními látkami, prověřování amerických zásilek obilovin, především rýže, zda neobsahují nedovolené stopy kontaminace GMO), ocitají se právě v otázce globální liberalizace zemědělských trhů EU a USA nezdárka na jedné lodi „vyspělých zemí“ oproti požadavkům třetího světa. I když je třeba zdůraznit, že obě strany mívají na řešení projednávaných problémů obvykle odlišný názor. Je také otázkou, jaký vliv budou mít na transatlantický dialog nejen v oblasti justice a vnitra výsledky listopadových voleb do Kongresu, kde dosud opoziční Demokraté získali většinu v obou komorách.

Schengenský systém II

Evropský parlament přijal 25. října více než 300 pozměňovacích návrhů ke třem návrhům Komise, které se týkaly druhé generace Schengenského systému SIS II.

Většina z těchto pozměňovacích návrhů se týká ochrany osobních dat, někteří členové EP přitom kritizovali úmysl následujícího německého předsednictví umožnit přístup tajných služeb jednotlivých členských států k databázím údajů shromažďovaných v rámci systému SIS II. Tato centrální databáze má být spravována Řídicí agenturou financovanou z rozpočtu EU a tato agentura má být navíc ještě podřízena evropskému dozorovému orgánu pro ochranu dat.

Sporné body SIS II

Problémem systému SIS II, který představoval během podzimu vysoce citlivou otázku z důvodu průtahů v zapojení nových členských států. Rozhodovací instituce EU, především Komise a členské státy v Radě se nemohly shodnout především na tom, data jaké povahy je možné shromažďovat v rámci databáze SIS II (otázka biometrických údajů), jak dlouho je možné shro-

mažďovat je (navrhované tři roky) či jak je zabezpečit (tedy především, které instituce mohou mít k databázi přístup). Problematickým bodem bylo také financování Řídicí agentury či byrokratické náklady na vytvoření dozorového orgánu, o jehož podobě ještě nepanuje úplný konsensus.

Nyní se do kauzy vkládá ještě EP, který dle primárního práva hlasuje pomocí spolurozhodovací procedury o dvou částech legislativního balíku, třetí část vyžaduje pouze konzultaci EP (právě otázka shromažďování biometrických údajů o osobách). Nové členské státy, které nejsou členy stávajícího schengenského systému SIS I přitom reagovaly během září a října značně podrážděně na zprávy o tom, že kvůli rozhodovacím a technickým průtahům dojde zřejmě ke zpoždění ve spuštění systému SIS II. Objevily se již i signály, že by těmto státům mohlo být nabídnuto dočasné členství ve stávajícím systému SIS I, s tím však nesouhlasí někteří experti na vnitřní bezpečnost.

2.5 REGIONÁLNÍ POLITIKA**Regionální pomoc pro roky 2007–2013 pro Českou republiku**

Komise 24. října přijala parametry poskytování regionální pomoci pro roky 2007–2013, tedy dle nové finanční perspektivy, pro tři členské státy, Českou republiku, Irsko a Litvu.

V případě ČR potvrdila, že všechny regiony s výjimkou Prahy budou spadat při čerpání investičních podpor do konvergenčního cíle, kde je ovšem nastaven v současnosti nižší strop spolufinancování ze strany EU. Dle stávajících programů EU financovala investiční pomoc regionům ve výši 50%, pro roky 2007–2013 bude toto spolufinancování dosahovat pouze 30%–40%.

Praha a otázka regionální pomoci

V případě Prahy bude během dvou let postupně dohasínat investiční pomoc ve výši 10%, po těchto dvou letech (tedy již v roce 2009) již Praha jako nejbohatší region ČR s nadprůměrným HDP v rámci EU nebude mít na čerpání prostředků regionální pomoci ze strukturálních fondů v rámci konvergenčního cíle nárok.

K podobnému dohasínání regionální pomoci v rámci konvergenčního cíle bude docházet v případě Irska, naopak Litva bude mít nárok na čerpání regionální pomoci po celých 7 let, a to v rámci všech svých regionů, všechny totiž spadají do konvergenčního cíle.

Pozitivním rysem programů investiční pomoci pro roky 2007–2013 je snaha Komise snížit administrativní zátěž dopadající na žadatele, Komise tedy nebude dále podmiňovat schválení regionál-

ních plánů investiční pomoci vlastním souhlasem, ponechává tuto odpovědnost na členském státě.

2.6 ROZŠIŘOVÁNÍ EU

Bulharsko a Rumunsko

Noví komisaři

Na přelomu října a listopadu se představili Evropskému parlamentu noví členové Komise, kteří budou zastupovat Rumunsko a Bulharsko. Podobně jako v případě původní pětadvacítky komisařů Barrosovy komise je čekaly dotazníky a slyšení v rámci výborů EP (dle úzu platícího od roku 1995), které je naplánováno na 27. – 28. listopadu. Jejich způsobilost zasedat v Komisi schvaluje plénum, které se uskuteční ve dnech 11. – 14. prosince.

Nová portfolia

Podobně jako v případě navýšení členů Komise z 20 na 25 i zde bylo nutné „hledat“ pro nové komisaře vhodná portfolia dělbou už stávajících portfolií či vytvářením portfolií nových. Rumunský komisař Leonard Orban tak má stát v čele poněkud kuriózního portfolia pro problémy mnohojazyčnosti.

De facto tak bude předsedat generálním ředitelstvím, pod která spadá překladatelský a tlumočnický servis Komise. Bruselský tisk už poněkud zlomyslně upozornil na to, že navzdory faktické absenci pracovní náplně bude mít rumunský komisař zřejmě nejvíce podřízených, protože tlumočnický a překladatelský servis tvoří v rámci všech institucí EU nejpochetnější složku čítající tisíce zaměstnanců. Přestože bude předsedat poněkud zvláštnímu portfoliu, neobešla se nominace rumunského komisaře bez zajímavých souvislostí, protože šlo o nominaci na druhý pokus, původním kandidátem byl Varujan Vosganian s kontroverzní politickou minulostí (podezření z vazeb na Ceausescovu státní policii Securitate).

Bulharsko bude v Komisi zastupovat žena podle přání předsedy Barrosa, aby alespoň jedním zástupcem nových členských států byla žena, Meglena Kuněva, která bude předsedat poněkud „serióznějšímu“ portfoliu ochrany spotřebitele. Převezme tedy část odpovědnosti známého „bojovníka“ za zdravý život v EU, komisaře Kyprianoua.

Další institucionální změny

Evropský parlament současně doplní 35 nových poslanců za Rumunsko a 18 za Bulharsko, kteří mají nyní status pozorovatele. Nejedná se o řádné poslance vzešlé z voleb, ty se uskuteční v obou zemích až v roce 2009, podobně jako ve zbytku EU.

EP tak bude mít od 1. ledna 2007 do června 2009 neuvěřitelný počet 785 poslanců. Po roce 2009 bude uplatněna změna počtu křesel přidělených jednotlivým zemím a počet poslanců se opět vrátí na 732. Bulharsko tak bude mít ve výsledku 17 a Rumunsko 33 poslanců. Počet poslanců se zmenší i u většiny dalších členských států, ČR přijde o 2 z dosavadního počtu 24 poslanců.

Přetrvávající problémy nových členů

Že se Rumunsko a Bulharsko stanou od 1. ledna 2007 novými členy EU, to je dnes již prakticky jisté, především s ohledem na institucionální prvky tohoto členství. Pokud však jde o účast v jednotlivých politikách EU, nebude situace obou států ani po vstupu jednoduchá. Například v komplikované oblasti společné zemědělské politiky.

Několika stovkám rumunských a bulharských provozoven zpracovávajících maso, mléko a další potravinářské výrobky nebude vzhledem k přechodným obdobím na plnění veterinárních a fytosanitárních norem do roku 2009 dovoleno dodávat své výrobky na společný trh. Do roku 2009 potřebné normy buďto splní, nebo budou nuceny tyto provozovny zavřít.

Turecko a kyperská otázka

8. listopadu Komise publikovala kritickou zprávu hodnotící připravenost Turecka na vstup do EU. Jmenovala v ní řadu oblastí, v nichž očekává od turecké strany nezbytné kroky, zejména problém uznání řeckého Kypru spojený s implementací Ankarského protokolu.

Přesto její vyjádření k této otázce bylo ambivalentní a vyjadřovalo její politickou citlivost. Navzdory kritice, která se netýkala jen kyperského problému (cítila především na plnění politické skupiny kodaňských kritérií), Komise nedoporučila pozastavení přístupového dialogu. Pozastavení přístupových jednání měla být ze strany EU původně jakousi formou „potrestání“ Turecka z neústupnosti v kyperské otázce, Komise však nakonec k takovému kroku nepřistoupila a prodloužila Turecku možnost vyjádřit se k implementaci Ankarského protokolu až do prosincového summitu Evropské rady. K ústupkům a zahájení dialogu přitom navzdory diplomatickému úsilí předsednického Finska nejeví příliš ochoty ani kyperská strana. Jedná se na jedné straně o uvolnění přístavů v turecké části Kypru pro lodě pocházející z řecké části ostrova, na druhé straně EU požaduje od Kypru, aby ukončil izolaci turecké komunity na ostrově.

Reakce Turecka

Turecká vláda vzápětí reagovala na zprávu odmítnutím spojování uznání Kypru s otázkou

vstupu Turecka do EU. Prohlášení turecké vlády přímo zmiňovalo, že otázka tureckého vstupu do EU je především věcí ochoty samotné EU takový krok podniknout a přítomnosti „politické vize“ jejich vůdčích představitelů.

V prosinci se má uskutečnit summit Evropské rady, na kterém by snaha řešit kypersko-tureckou otázku měla figurovat jako jeden z hlavních bodů agendy, Turecko se má vyjádřit k plánu řešení kyperského problému, který předložilo finské předsednictví. Do té doby Komise podle své zprávy očekává, že Turecko postoj ke kyperské otázce přehodnotí, usiluje-li stále o členství v EU.

Další kritické body hodnotící zprávy

Vstup Turecka do EU však není jen věcí trvajícího diplomatického napětí mezi Tureckem a Kyprem, hodnotící zpráva Komise artikuluje i jiné problémy, zejména v oblasti justice a vnitra (dodržování základních práv a svobod včetně svobody projevu, spolupráce vládních orgánů s občanským sektorem, Turecko také ještě stále neuvedlo zcela do souladu se standardy EU své trestní právo), problematická je také otázka tureckého zemědělského sektoru (Turecko je např. třetím největším producentem vína v evropském měřítku, náleží také mezi velké pěstitele a zpracovatele ovoce a zeleniny, stejně jako dalších zemědělských komodit), či nedostatečné zajištění civilní kontroly bezpečnostních a ozbrojených složek.

Ve jmenovaných oblastech zpráva dokonce konstatuje jen omezený pokrok oproti situaci z října 2005, kdy bylo publikováno předchozí hodnocení. Přesto zpráva oceňuje některé kroky (zřízení funkce ombudsmana či pokroky v oblasti vzdělávání zaměstnanců justice). Také celkové hodnocení plnění ekonomické složky kodaňských kritérií bylo příznivé (zpráva navzdory kritice některých dílčích oblastí, konstatovala, že Turecko je fungující tržní ekonomikou).

Západní Balkán a další osud rozšiřovacího procesu

Podobně jako v případě Turecka publikovala Komise 8. listopadu zprávy o pokroku v přibližování k EU i v případě dalších zemí. V oblasti západního Balkánu, která ještě předtím, než EU artikulovala určité pochybnosti o brzkém pokračování rozšiřovacího procesu poté, co v lednu přistoupí Bulharsko a Rumunsko, náležela k „horkým“ směrům pro další rozšiřování, jsou kandidátskými státy Chorvatsko a Makedonie.

Přístupový dialog obou států a screening prověřující kompatibilitu právního prostředí s *acquis communautaire* v jednotlivých kapitolách probíhá

v obou případech od roku 2005, Chorvatsko od té doby obdrželo na přístupové pomoci 140 mil. €, Makedonie cca 44 mil. €.

Chorvatsko a Makedonie

V případě obou zemí hodnotící zpráva konstatovaly, že jsou státy „na dobré cestě“ ke členství (Chorvatsko s rychlejším postupem než Makedonie), nicméně další reformní kroky jsou třeba. Důležité je, že v nich nepadlo ani slovo o možném termínu přistoupení těchto zemí.

Poté, co byl zatčen generál Gotovina, zpráva již v případě Chorvatska konstatuje plnění politických kritérií Kodaně, stejně tak byl pokrok konstatován v oblasti justice a vnitra a regionální spolupráce. Podobně jako v případě Turecka i Chorvatsko lze považovat za fungující tržní systém, dalších pokroků je ovšem třeba v kapitolách volný pohyb kapitálu, státní pomoc, hospodářská soutěž, zemědělství či životní prostředí, tedy v kapitolách, které tvořily problematické body již při rozšiřování v roce 2004 a v případě Bulharska a Rumunska a vyžadovaly nejvíce přechodných období.

Makedonie prozatím ještě nebyla označena za fungující tržní ekonomiku, byl konstatován pouze její pokrok na této cestě.

Dle zprávy dále přetrvávají potíže administrativy, korupce, právní nejistota a další negativní jevy s potenciálním destabilizačním dopadem na vnitřní trh v případě makedonského vstupu (zejména špatné fungování pracovních, finančních a telekomunikačních trhů). Problematickými sektory jsou opět zemědělství, ochrana spotřebitele, hospodářská soutěž, životní prostředí a justice a vnitra.

Další státy západního Balkánu

Hodnotící zprávy Komise se věnovaly i státům, které ještě kandidáty na členství nejsou, ale chtějí se jimi stát. Na kandidaturu aspirují ale i Černá Hora, která po letní referendu již vystupuje jako samostatný stát, Srbsko či Bosna a Hercegovina a Albánie.

V hodnotících zprávách byla Komise podle očekávání nejkonkrétnější v případě Černé Hory, kde již od léta 2006 postupuje dialog, jako největší problém je hodnocena úroveň administrativy. Srbsko, podobně jako Bosna a Hercegovina musí dle Komise nejprve plně obnovit spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), na svobodě se stále pohybují stíhané osoby spjaté s válečnými zločiny především na území Bosny. Bosna a Hercegovina by měla dle zprávy Komise nejprve podstoupit reformu policejních složek, EU s její podporou digitalizace vysílání na jedné straně a programy typu Televize bez hranic na straně druhé se

nezamlouvá ani její legislativa upravující oblast rozhlasového a televizního vysílání. V případě Albánie, země, která o pozici nejchudšího státu Evropy (z hlediska HDP na hlavu) obvykle „soutěží“ s Moldávií, je dialog teprve v počátcích. Nejdůležitějším úkolem státu je samotná implementace podmínek Stabilizační a asociační dohody s EU, která byla podepsána v červnu 2006.

Osud vize případného členství těchto států v EU je přitom vzhledem k současným signálům institucí EU nejistý.

Nová strategie Komise pro rozšiřování

V nové strategii pro rozšiřování, kterou vydala spolu s hodnotícími zprávami též 8. listopadu, Komise explicitně potvrdila, že EU nejprve podstoupí vlastní administrativní reformy a teprve poté otevře dveře dalšímu rozšiřování. Důležité je, že strategie nezmiňuje žádné datum, k němuž by měla reforma institucí i rozhodovacího procesu v EU závazně proběhnout, její obsah lze tedy z perspektivy států usilujících o členství hodnotit i tak, že se další rozšiřování odkládá na neurčito, i když např. chorvatská strana stále hovoří o svých snahách vstoupit do EU okolo roku 2010.

O institucionální reformě podmiňující dle Komise další rozšiřování existují pouze nepříliš konsensuální představy artikulované neplatnou ústavní smlouvou. V případě zemí západního Balkánu, kde je dialog s EU teprve v počátcích se ještě nejedná o výrazně politickou otázku (snad s výjimkou Černé Hory, která se cítí být kandidaturou na členství nejbližší). Jiná je situace Chorvatska, kde probíhá screening a které v nedávné minulosti počítalo s možností vstupu v letech 2009–2012. Neutragickým bodem rozšiřovacího procesu samozřejmě zůstane Turecko.

Nová strategie versus aspirace Chorvatska a Turecka

I vzhledem ke specifické situaci těchto dvou států se publikovaná strategie zmiňovala jmenovitě o tom, že v dialogu s Tureckem je třeba pokračovat i s ohledem na řešení kyperské otázky a s odkazem na prosincovou Evropskou radu. Chorvatsko bylo následně „pochváleno“ za učiněný progres a povzbuzeno k dalšímu úsilí.

Hodnocení nové strategie

O tom, zda by měly plné členství nahradit některé speciální nástroje asociace či Evropská politika sousedství, hovořila strategie značně neurčitě. Soustředovala se na podmínky plného členství a zdůrazňovala v této souvislosti, že by měly být při screeningu zpřísněny podmínky uzavírání jednotlivých kapitol.

Je tedy možné říci, že doba více méně „politicky motivovaných“ rozšíření zřejmě skončila vstupem Bulharska a Rumunska. Už jejich případ naznačil, že EU hodlá postupovat více nekompromisně a státy, které o členství skutečně stojí, budou muset slevit z vlastních možností ovlivnit ve svůj prospěch přístupové podmínky, téměř až na hranici toho, co je přijatelné. Pokud se však EU rozhodne postupovat naznačeným způsobem, měla by její další strategie rozšiřování obsahovat i konkrétnější představy o tom, jakými alternativními asociačními nástroji hodlá plné členství nahradit.

2.7 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

Velká Británie na konci října potvrdila, že vůči Rumunsku a Bulharsku nehodlá uplatnit „liberální“ režim na volný pohyb pracovních sil ihned po jejich přistoupení k EU v lednu 2007, ale počítá s přechodným obdobím, resp. se stanovením přesných kvót, po jejichž naplnění nebude Rumunům a Bulharům povolen přístup na britský pracovní trh.

Tato politika je v naprostém kontrastu s dosavadním britským přístupem vůči zemím střední a východní Evropy, z nichž dosud v Británii našlo práci asi 300 tis. zaměstnanců. Británie se pro restriktive vůči Rumunsku a Bulharsku vyslovila přesto, že se ukázalo (a to jak v analýzách zaměstnavatelů, tak i odborů), že otevření jejího trhu práce v roce 2004 mělo na britskou ekonomiku jako celek pozitivní dopad.

Za nové přechodné období se stavějí nejen odbory, ale i zaměstnavatelé a relevantní politické strany včetně konzervativců.

Používají přitom argument, že v roce 2004 se očekával výrazně nižší příliv zaměstnanců, a přestože měl jejich příchod do Británie pozitivní efekt, zároveň vedl k tomu, že neumožňuje aplikovat tentýž přístup i na Rumunsko a Bulharsko. Zjednodušeně řečeno, zaměstnanci ze zemí, o něž se EU rozšířila v roce 2004, v Británii „zabrali“ i místo „vyhrazené“ Rumunům a Bulharům.

S podobně restriktivním přístupem vůči novým zemím počítá i Irsko a Španělsko. To oznámilo, že důvodem pro dočasné omezení je velké množství nelegálně žijících Rumunů a Bulharů na jeho území.

V případě neimplementace tohoto kroku (tedy při otevření španělského trhu práce bez přechodného období) by všechny tyto osoby (podle Španělska v řádech statisíců) svůj pobyt automaticky zlegalizovaly.

Opačný přístup k novým zemím prozatím indikovaly ČR, Estonsko, Finsko, Polsko, Slovensko a Švédsko.

2.8 ZEMĚDĚLSTVÍ

Návrh změn podpor pro producenty banánů v EU

Téma změn na poli organizace trhů s ovocem a zeleninou se během října a listopadu dostalo dvakrát významnějším způsobem do centra pozornosti Komise, Rady i lobbyistických organizací v zemědělské oblasti. Poprvé v souvislosti s připravovanou celkovou reformou tohoto odvětví v oblasti zpracovaného ovoce a zeleniny (viz níže). Podruhé pak v souvislosti se specifickým odvětvím společného trhu s čerstvým ovocem – pěstování banánů.

Díličí úpravy týkající se poskytování podpor producentům banánů v EU se sice nedotknou českých producentů, nepřímo se však prostřednictvím rozpočtových nákladů dotýkají i ČR jako jednoho z příspěvateľů rozpočtu EU a navíc ilustrují zajímavým způsobem, jak se Komise v některých citlivých oblastech vyrovnává s faktem, že je současně terčem požadavků na reformu (tlak WTO i rozpočtové tlaky) a současně terčem požadavků lobby producentských států i samotných producentů na zachování dosavadních podpor.

Pozadí problému

EU navzdory svým klimatickým podmínkám náleží mezi pěstitele banánů. Pěstitelské oblasti se nacházejí jak na kontinentu (některé lokality Řecka, Portugalska a Kypru), tak především na ostrovních výspách a v zámořských územích náležících dosud členským státům EU, Francii, Španělsku a Portugalska (především Kanárské ostrovy, Madeira, Azory, Guadeloupe či Martinique). Produkce banánů v těchto oblastech je předmětem cenových podpor, které dosud stály zcela stranou reformy SZP, což bylo předmětem časté kritiky jak ze strany WTO, tak kritiky vycházející od členských států a lobby v samotné EU, případně ze strany Komise. Vývoz evropských banánů je také dotován prostřednictvím exportních subvencí, což představuje další bod kritiky namířené proti přetrvávajícímu režimu.

Vzhledem k požadavkům WTO na úplné zrušení vývozních subvencí do roku 2013 a k nutnosti přizpůsobit tento poněkud anachronický sektor reformě z roku 2003 Komise navrhuje změny podpor v této oblasti, které každoročně dosahují až 300 mil. euro. Změny by měly začít platit od 1. ledna 2007, přestože proti návrhu Komise se dosud zvedají některé kritické hlasy na straně členských států.

Hlavní změna má spočívat v tom, že v sektoru bude zaveden namísto cenových podpor, které de facto

zajišťovaly producentům zaručený příjem bez ohledu na situaci na trhu a odbyt jejich produktů, systém jednotných plateb (SPS). Komise se však rozhodla zachovat poměrně velkorysé částky podpor pro produkci banánů, pouze je přesměrovala do programů určených pro znevýhodněné, tzv. „odlehle“ regiony (outermost regions), kam patří právě ostrovní výspy a závislé zámořské oblasti. Tyto „znevýhodněné“ regiony získávají již nyní speciální podporu, chystané navýšení rozpočtů v této oblasti plánované v rámci nového nástroje POSEI pro roky 2007–2013 může tyto programově vázané dotace zvýšit až o více než 278 mil. euro (z toho např. Kanárské ostrovy by měly získat přibližně 122 mil. €, Guadeloupe a Martinique cca 111 mil. €).

Hodnocení

Jedná se o poměrně „šalamounské“ řešení, dotace v rámci podpory znevýhodněných oblastí jsou totiž plně v souladu s reformami SZP (operační programy, rozvoj venkova, podpora mimoprodukčních složek zemědělství), včetně politiky nového fondu EAFRD. Je otázkou, jak bude reagovat WTO, postup Komise je však de facto naplánován tak, aby tyto podpory byly v souladu s tzv. „zelenou schránkou“ (povolenné programové podpory související např. s pomocí znevýhodněným oblastem, na rozdíl od tzv. žluté schránky, což jsou podpory trhu včetně subvencí, na jejichž zrušení WTO trvá, a tzv. modré schránky – přímé podpory oddělené od produkce např. ve formě jednotných plateb, u nichž WTO žádá aspoň omezení). Programy, v nichž finance naví figurují totiž nejsou určeny na přímou podporu produkce banánů, Komise však vyzývá členské státy, které budou jejich příjemci, aby je směřovala k pomoci těmto producentům přizpůsobit se novým podmínkám.

Sporné body

Jak již bylo zmíněno, návrh Komise se setkává s námitkami některých členských států, a to zejména ze strany těch, které banány v rámci odlehklých regionů nepěstují (včetně ČR). Jejich kritika poukazuje především na to, že podobné úpravy nepřinesou rozpočtové úspory či přesměrování prostředků do jiných, potřebnějších oblastí. Kritizují fakt, že jde především o jakési zamaskování toho, že podpory banánové produkce budou v EU pokračovat dál.

Zástupci kontinentálních pěstitelů banánů naopak těžce nesou fakt, že na rozdíl od ostrovních pěstitelů, jejich dotace nelze převést do programů pro znevýhodněné regiony, přijdou proto o podpory cen a kompenzace v podobě jednotné platby se jim jeví příliš nízká („pouhý“ 1 mil. € pro pěstitele z Kypru). K všeobecně přijatelnému konsensu na návrhu

změn prozatím nedošlo, otázka bude diskutována v rámci Komise, se zástupci pěstitelů i členských států během prosince.

Reforma společného trhu s ovocem a zeleninou

V lednu 2007 plánuje kolegium Komise schválit parametry reformy společného trhu s ovocem a zeleninou, prozatím pouze pokud jde o zeleninu a ovoce určené na zpracování, kterou připravuje komisařka Boelová. Reforma by poté měla být představena zástupcům členských států v Radě na jejím zasedání 29. ledna 2007.

Podstata reformy

Podstatou reformy by mělo být zahrnutí této oblasti do systému jednotné platby v souladu s reformou z roku 2003. Přímé platby by tak měly zcela nahradit dosavadní podpory zpracovatelské činnosti. Podle zpráv, které se ze zákulisí přípravy reformy na půdě Komise objevily v listopadu 2006, by mělo být pro účely podpor v této komoditní oblasti přiděleno 775,4 mil. €. více než 86 % z celé této podpory by však mělo směřovat do tří zemí, Itálie (315,6 mil. €), Španělska (166,8 mil. €) a Řecka (186,4 mil. €).

Alokace a dělba částek se odvíjí od toho, že všechny tyto tři státy jsou v současnosti největšími producenty zpracovaných rajčat, citrusů, ale např. i sušených rozinek v rámci EU a získávají tedy i nejvyšší podporu v rámci stávajícího mechanismu výrobních podpor určených producenty organizacím.

Podpora v rámci tzv. „národních obálek“ bude směřovat pouze do 11 z budoucích 27 členských států. Nefigurují mezi nimi Bulharsko a Rumunsko, naopak je mezi nimi Česká republika, ze všech zmíněných 11 států by jí však měla být přidělena nejmenší částka podpory ve výši 400 000 €.

Vedle Itálie, Španělska a Řecka mají získat tuto podporu pouze další dva starší členské státy, Francie a Portugalsko, výše jejich podpor však má být poměrně velkorysá (52 mil. € a 36 mil. €). Nefigurují zde tedy další producenti ovoce a zeleniny v EU-15, Německo, Nizozemí a Belgie. Pokud jde o nové členské státy, Polsko, největší zpracovatel ovoce v rámci EU-10, by mělo získat 6,7 mil. €, Maďarsko 4,7 mil. €, stejně jako Kypr, Slovensko 1 mil. € a Malta 900 000 €. Posledním z nových členů, který má mít nárok na podporu v rámci těchto „národních obálek“ je, jak již

bylo zmíněno, Česká republika s částkou 400 000 €. Podobně jako v případě cukerní reformy, mají i zde noví členové obdržet tyto přímé platby v plné výši, nebude mít na ně tedy vliv redukce přímých plateb zakotvená přístupovou smlouvou. S implementací reformy počítá Komise od ledna 2008.

Hodnocení

Užití národních obálek v případě tržního řádu zpracovaného ovoce a zeleniny, stejně jako úvahy o využití tohoto systému v rámci reformy trhu s vínem, indikují poměrně významné posuny v uvažování Komise o metodice financování SZP v oblasti podpory produkce. Národní obálky totiž dávají členskému státu značnou svobodu v rozhodnutí o přidělování a použití peněz použije. Zdá se tedy, že Komise dává přednost určitému přenosu odpovědnosti za přidělování produkčních podpor na členský stát (trend, který býval hanlivě označován jako „renacionalizace“ SZP) a vzdává se určité části svého direktivního působení, které bylo spjato především s érou cenových podpor zemědělské výroby v ES/EU.

Majoritní podíl z přidělených částek by měl směřovat na přímé platby ve formě jednotné platby na farmu (SPS), tedy prvovýrobcům ovoce a zeleniny určené na zpracování, s referenčním obdobím výpočtu nárokové částky v letech 2001–2007. Část prostředků by však měla zůstat i pro operační programy a podporu producentů organizací, která by neměla zcela zmizet, i když zde má dojít ke změnám. Až 20% podpory určené pro operační programy a pro podporu producentů sdružení by přitom mělo být vyčleněno na podporu ekologického zemědělství v této komoditní oblasti.

Jedná se teprve o první, i když poměrně konkrétní signály o tom, jaké změny by reforma v oblasti ovoce a zeleniny určené na zpracování měla přinést. Je otázkou, jak se k ní postaví členské státy, zejména noví členové, kteří nebyli z mechanismu podpor pomocí národních obálek vyloučeni, přesto jim však plánovaná alokace přiděluje ve srovnání s pěticí starších členů poměrně malé částky. Zajímavý je problém Bulharska a Rumunska, jejichž zástupci vzhledem k podmínkám, za nichž oba státy vstupují, zřejmě nebudou mít mnoho politických možností, jak ovlivnit fakt, že ani u jednoho z těchto zemědělských producentů (navíc poměrně velkých producentů ovoce a zeleniny) se o podporách v této oblasti neuvažuje.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 23. – 26. října

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Coelhova zpráva týkající se zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) (nařízení) (A6-0355/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	25. října 2006	517	9	73	0	66	0	
Coelhova zpráva týkající se přístupu subjektů odpovědných za vydávání osvědčení o registraci vozidel v členských státech k Schengenskému informačnímu systému druhé generace (SIS II) (A6-0354/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	25. října 2006	561	9	39	0	62	0	
Coelhova zpráva týkající se zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) (rozhodnutí) (A6-0353/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	25. října 2006	521	9	72	0	65	0	
Zpráva Muscardiniové týkající se antidumpingových, antisubvenčních a ochranných opatřeních uplatňovaných třetími zeměmi vůči Společenství (A6-0243/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	25. října 2006	531	9	13	0	50	0	
Zpráva Schroedterové týkající se vysílání pracovníků (A6-0308/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	26. října 2006	295	0	72	7	20	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Berésové týkající se výroční zprávy Evropské centrální banky za rok 2005 (A6-0349/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	26. října 2006	157	0	49	6	84	0	3 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY

